

JAARVERSLAG 1995

Laan van Beek en Royen 1a, 3701 AH Zeist
Telefoon 030 - 69 30 130, Telefax 030 - 69 33 621

INHOUD

1. Inleiding	1
2. Verordeningen	2
3. Registratie	2
4. Bosbouwaangelegenheden	2
1. Prioriteitennota "Dynamiek en Vernieuwing" en ombuigingen	
2. Najaarsoverleg met de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	
3. Effectgerichte maatregelen en Overlevingsplan Bos en Natuur	
4. Duurzaam bosbeheer en certificering	
5. Bosaanleg op landbouwgronden	
6. Nederlands Bos Akkoord	
7. Ecosystemen en natuurgericht milieubeleid	
8. Overleg tussen Bosschap en Interprovinciaal Overleg	
5. Economische aangelegenheden	7
1. Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw	
2. De houtmarkt in 1995	
6. Belastingen	8
1. Wijziging vermogensbelasting inzake Natuurschoonwet landgoederen (NSW) en bossen	
2. Wijziging van de Natuurschoonwet 1928 en de Gemeentewet met betrekking tot verruiming van fiscale faciliteiten (overdrachtsbelasting) ten behoeve van de aanleg van bossen	
3. Herrangschikkingsoperatie NSW afgesloten	
4. Wijzigingen in de sfeer van de Inkomstenbelasting	
5. Overige fiscale zaken	
7. Sociale Aangelegenheden	10
1. C.a.o. voor de particuliere bosbouw 1995-1996	
2. Aanvullingsfonds bij ziekte en arbeidsongeschiktheid (SAZAS)	
3. Tewerkstelling langdurig werklozen in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer	
4. Arbeidsomstandighedenbeleid	
5. Bosbouwberoepswedstrijden	
8. Bosbouwambachten	12
1. Vrijwillige Erkenningsregeling Bosbouwambachtondernemingen (VEB) en controle bij aannemers van boswerk	
2. Algemene Aannemingsvoorwaarden in de Bosbouw	
9. Onderwijs en onderzoek	12
1. Kaderregeling Bedrijfstakgewijze Scholing (KBS)	
2. Beroepsopleidingen en kwalificatiestructuur	
3. Leerstoelenplan bosbouw Landbouw Universiteit Wageningen (LUW)	
4. Stimuleringsgelden onderzoek	
10. Automatisering in de bosbouw	14
1. Omvorming van Stibos in Bosdata	

11. Ruimtelijke Ordening en grondgebruiksaken	14
1. Overlegstructuren van provincies met de bosbouwsector	
2. Gebiedsvisies en gebiedsgericht beleid	
3. Toezichtsproblematiek	
4. Beleid en planvorming op provinciaal niveau	
4.1 Bosbeleidsplan provincie Drenthe	
4.2 Notitie Bosverkenning Overijssel	
4.3 Strategische Plannen Gelderland	
4.4 Handleiding bestemmingsplan buitengebied Utrecht	
4.5 Startnotitie provinciaal bosbeleid Noord-Brabant	
4.6 Handleiding bestemmingsplan buitengebied Noord-Brabant	
4.7 Verkeersinfrastructuur West-Brabant	
5. Beleid en planvorming op gemeentelijk niveau	
5.1 Algemeen	
5.2 Herziening brochure "Bos en Bosbouw in het Bestemmingsplan Buitengebied"	
5.3 Inventarisaties bosbedrijven in het kader van herziening bestemmingsplannen	
5.4 Kadernota's herziening bestemmingsplannen buitengebied	
5.5 Bosontwikkelingsplannen	
12. Milieu-aangelegenheden	20
1. Mest- en ammoniakbeleid	
2. Uitvoering Meerjarenplan Gewasbescherming in de bosbouwsector	
3. Kosten toelating bestrijdingsmiddelen	
4. Vitaliteit bossen in 1995	
13. Grondwateraangelegenheden	21
1. Beheersplan grondwaterkwantiteit Utrecht	
2. Omvorming donker naaldbos in het kader van grondwaterbeheer	
14. Waterschapsaangelegenheden	22
1. Reglementering waterschappen	
15. Het Zaadcomité	23
1. Cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek	
2. Ontwerp-NEN norm 7412 bos- en haagplantsoen	
3. Rassenlijst voor bomen	
16. Bosbrandweer	24
1. Beëindiging bijdrage ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan de bosbrandweer	
2. Verplichte areaalsheffing op bos en natuurterreinen door gemeenten ten behoeve van het Veluws Bosbrandweer Comité	
17. Financieel overzicht	26
18. Samenstelling bestuur, Hoofdafdeling Sociale Zaken, afdeling Bosbouwambachten en secretariaat per 31 december 1995	28

bijlagen:

- overzicht bosbedrijven per eigenaarscategorie, naar grootteklasse
- rondhoutprijs-overzicht 1995

1. INLEIDING

In 1995 verscheen de Prioriteitennota "Dynamiek en Vernieuwing" van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, waarin hij zijn beleid inzake het landelijke gebied heeft uiteengezet. De nota gaf het Bosschap aanleiding te pleiten voor een innoverend en stimulerend beleid voor de aanpak van het bos- en natuurbeheer.

In toenemende mate wordt het bosbedrijfsleven geconfronteerd met uiteenlopende wensen uit de samenleving om te komen tot regeling van duurzaam bosbeheer en de certificering van hout. Hierover wordt overleg gevoerd met milieu-organisaties, de overheid en partners in de houtketen. Doel is te komen tot uniforme en markttechnisch haalbare certificering van bosbedrijven.

In 1989 is de Natuurschoonwet ingrijpend gewijzigd. In 1991 hebben alle eigenaren van landgoederen een nieuwe aanvraag om rangschikking ingediend, die alle getoetst moesten worden aan de nieuwe criteria.

De omvangrijke herrangschikkingsoperatie is in de verslagperiode afgerond.

Pogingen van onder andere het Bosschap om met behulp van overheidsregelingen ter bevordering van de werkgelegenheid (zogenaamde Melkert-banen) langdurig werklozen te kunnen inzetten in het toezicht in bossen en natuurterreinen hebben tot nu toe nog geen resultaat opgeleverd.

De in 1994 totstandgekomen Stichting Bosdata als opvolger van Stibos ging in 1995 voortvarend van start. Het beleidsplan voorziet in een toenemende introductie in de sector van op het bosbedrijf toegesneden automatiseringsproducten.

Teleurstellend was het besluit van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij om de rijksbijdrage aan de regionale bosbrandweerorganisaties, die zich via ondermeer vliegtuigsurveillance inzetten voor de bescherming van bossen en natuurterreinen tegen brand, af te schaffen.

De totstandkoming van Algemene Aannemingsvoorwaarden in de bosbouw en de NEN-norm 7412 van bos- en haagplantsoen beogen te komen tot verduidelijking van wederzijdse rechten en plichten tussen marktpartijen bij aanneming van boswerk en ter waarborging van kwaliteit bij de levering van bosplantsoen.

Het verslagjaar stond ook in het teken van controle op de Vrijwillige Erkenningsregeling Bosbouwambachtondernemingen (VEB). De controle strekt zich uit over alle aannemers van boswerk en heeft tot doel de bestrijding van grijs en zwart werk in de sector en beoogt verder de naleving van aan de VEB gekoppelde voorwaarden. De controle wordt door aannemers als nuttig en waardevol en voor een goede werking van de VEB als onmisbaar ervaren.

2. VERORDENINGEN

In de verslagperiode werden slechts verordeningen inzake begroting, heffingen en personeelsaangelegenheden vastgesteld.

3. REGISTRATIE

Op 31 december 1995 waren 2011 eigenaren met een gezamenlijk bosareaal van 252.963 hectare (inclusief rijbeplantingen omgerekend in hectare) geregistreerd.
Het aantal geregistreerde bosbouwambachtondernemingen was 390.

4. BOSBOUWAANGELEGENHEDEN

4.1. Prioriteitennota "Dynamiek en Vernieuwing" en ombuigingen

In het voorjaar van 1995 heeft de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer uit de Tweede Kamer de Prioriteitennota "Dynamiek en Vernieuwing" aangeboden.

Geconstateerd kon worden dat in de uiteindelijke nota het een en ander ten goede is gekeerd, dat aanvankelijk veel zorgen opriep. Wat een punt van zorg bleef is het feit, dat de nota aan de positie van het bos en het bosbedrijfsleven geen recht doet. Daarom heeft het Bosschap zich tot de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer gewend.

Het Bosschap wees de Vaste Commissie erop, dat in de bewuste nota onder landbouwbedrijven ook "bedrijven voor bosbouw en natuurbeheer" worden begrepen. Gevolg daarvan is, dat onduidelijk blijft hoe het beleid inspeelt op onder meer de bosbouw en de houtproductie en de betekenis die deze hebben voor de kwaliteit en economie van het landelijk gebied.

Het Bosschap pleit voor een innoverend en stimulerend beleid voor de bedrijfsmatige aanpak van het bos- en natuurbeheer, in het bijzonder ten aanzien van de houtproductie.

Begin april 1995 heeft de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de Tweede Kamer ingelicht over de wijze waarop de ombuigingen van het regeerakkoord zullen worden gerealiseerd.

Gebleken is, dat die ombuigingen de bosbouwsector onevenredig zullen treffen en vooral de belangen van de particuliere eigenaar.

Het Bosschap constateerde in een reactie aan de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer uit de Tweede Kamer, dat deze bezuinigingen in tegenspraak zijn met in de Prioriteitennota uitgesproken intenties met betrekking tot het versterken van markt en concurrentiekracht, economie en werkgelegenheid en de rol van de particulieren bij het bos- en natuurbeheer.

In de Prioriteitennota wordt beleid gemist met betrekking tot bosuitbreiding. Daarbij gaat het vooral om de aanleg van bos door boeren en om nieuwe landgoederen/buitens, in het bijzonder in de Randstad. Verhoging van premies voor bosaanleg is gewenst om de bosaanleg óók in het westen van het land van de grond te krijgen.

De Prioriteitennota voorziet beëindiging van de bedrijfsvoorlichting voor het bos- en natuurbeheer. Het Bosschap acht dit in strijd met de uitgangspunten en voorstellen elders in de nota met betrekking tot het kennis- en innovatiebeleid. "De voorzieningen in de behoefte aan kennis voor de overheid en voor sectoren waarvoor geen markt is (waaronder natuur) worden gerekend tot de collectieve taken", aldus de nota. Dat moet dan ook worden waargemaakt, zo is het oordeel van het Bosschap.

Inmiddels is door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij met het Bosschap afgesproken, dat het Bosschap in overleg met de directie Natuurbeheer van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de behoefte aan kennis en bedrijfsvoorlichting in kaart zal brengen en in samenhang daarmee zal aangeven hoe deze dient te worden georganiseerd.

4.2 Najaarsoverleg met de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Medio november van het verslagjaar had het najaars-overleg plaats tussen het bestuur van het Bosschap en de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De volgende gesprekspunten zijn daarbij onder meer aan de orde geweest.

De discussie inzake de PBO-sector

Vraag aan de minister was hoe deze denkt dit proces in eigen huis vorm te geven en hoe hij denkt het Bosschap daarbij te betrekken.

De minister gaf aan, dat met de diverse schappen (verder) zal worden overlegd. Een door de diverse PBO's in te vullen vragenlijst van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij vormt daartoe de basis.

De positie van de (Unie van) Bosgroepen gelet op voorgenomen bezuinigingen

Vraag aan de minister was hoe de Regeling beheer samenwerking bos 1993 de komende jaren zal functioneren: kan tot eind 1997 vrijkomend geld worden gebruikt om contracten te vernieuwen dan wel voor projecten worden ingezet?

De minister gaf aan dat het budgettaire plafond voor de bosgroepen f 1.2 miljoen bedraagt; dit geld blijft beschikbaar. Over de lange termijn worden thans geen uitspraken gedaan; dat komt na de evaluatie in 1996 aan de orde.

Continuering van de bedrijfsvoorlichting

Vraag aan de minister was of hij de behoefte aan bedrijfsvoorlichting erkent en of hij bereid is deze te handhaven en te ondersteunen.

De minister merkte terzake op, dat prioriteit is gegeven aan tweedelijns voorlichting en aan kennisontwikkeling. Hij is bereid nog eens naar deze problematiek te kijken maar benadrukt dat er geen extra middelen zijn.

Duurzaam bosbeheer in Nederland

Vraag aan de minister was of hij bereid is certificering van het bosbedrijf te regelen via de Boswet en of hij internationaal de positie van de boseigenaar wil behartigen, mede vanuit het economisch belang, met bijzondere aandacht voor de concurrentie-verhoudingen.

De minister onderschrijft het idee om de criteria voor duurzaam bosbeheer vast te leggen via de Boswet en acht een snelle verkenning terzake met het Bosschap gewenst.

Bevordering van bosuitbreiding in West-Nederland

Vraag aan de minister was of regionale differentiatie van de McSharry-regeling mogelijk is; met hogere bijdragen zou de bosuitbreiding in het westen van het land - waar de grond veel duurder is - kunnen worden bevorderd.

De minister vond de vraag interessant en beloofde na te trekken of de gewenste differentiatie mogelijk is.

Additioneel beleid CO₂-vastlegging; positie bos/hout

Vraag aan de minister was of deze kan bevorderen, dat de middelen voor additioneel beleid inzake het bijstoken van 10% hout in kolengestookte centrales ad f 14 miljoen worden ingezet voor hout uit het bestaande bos.

De minister zegde toe het voorstel mee te nemen in verder overleg. Overigens komt genoemd bedrag niet uit de begroting van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, maar uit de begroting van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Uitvoering en herziening Boswet

Verzoek aan de minister was om het Bosschap te betrekken bij de vernieuwing van de uitvoeringsregels en de herziening van de Boswet.

De minister zegde overleg tussen Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Bosschap terzake toe.

4.3 Effectgerichte maatregelen en Overlevingsplan Bos en Natuur

In december 1994 heeft het bestuur van het Bosschap het standpunt ingenomen, dat de gevraagde eigen bijdrage voor de terreineigenaren in het kader van de Regeling Effectgerichte Maatregelen (EGM), gelet op de problematische financiële situatie bij het terreinbeheer, te hoog is.

In een reactie - medio maart van het verslagjaar - op een concept voor de Regeling-EGM vroeg het Bosschap bij de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij nog eens nadrukkelijk aandacht voor dit knelpunt.

Door het rijk is een verzoek om de hoogte van de eigen bijdrage bij te stellen afgewezen. Argument daarvoor was, dat bij subsidies altijd een eigen bijdrage moet worden gevraagd en dat de praktijk van 1995 maar moet uitwijzen of de hoogte van die bijdrage daadwerkelijk moet worden aangepast.

Daarop heeft het bestuur van het Bosschap besloten om nauwlettend in de peiling te houden, hoe het gebruik van de regeling zich in het verslagjaar zou ontwikkelen. Naar aanleiding daarvan kan vervolgens worden beslist of verder actie op dit punt zou moeten worden ondernomen (richting politiek).

In het najaar van 1995 zond de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het Bosschap de definitieve concept-Regeling Effectgerichte Maatregelen in bossen en natuurterreinen, met het verzoek hem daarover van advies te dienen.

De regeling beoogt in het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) samenvoeging van de tot dan toe bestaande afzonderlijke regelingen, één voor bossen en één voor natuurterreinen.

Het bestuur van het Bosschap stelde vast, dat de aanwijzing van dunning, een maatregel die in het kader van OBN in 1995 wél subsidiabel is, niet in de concept-Regeling voor 1996 is opgenomen.

Dat zou juist wél het geval moeten zijn. Juist met deze maatregel wordt bereikt dat de gezonde en vitale bomen op gerichte wijze door het bosbeheer veiliggesteld en bevoordeeld kunnen worden; dit ten gunste van de algemene vitaliteitstoestand van de bosopstanden.

Het Bosschap adviseerde de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij dan ook genoemde maatregel te handhaven. Hierop is positief gereageerd.

Verder adviseerde het Bosschap de om de maatregel "omvorming" uit de sfeer van proefmaatregelen te halen en alsnog als maatregel in de regeling voor 1996 onder te brengen.

Ook vroeg het Bosschap aandacht voor mogelijkheden tot uitbreiding van het aantal maatregelen, gelet op de situatie in o.a. Duitsland, waar een veel breder pakket maatregelen in het kader van de vitaliteit door de overheid wordt ondersteund.

Tenslotte vroeg het Bosschap om vereenvoudiging van de verplichting om naald-, blad- en bodemonsters te nemen ten behoeve van de bepaling van de toe te dienen mineralen en kalk.

Eén en ander is inmiddels in studie genomen.

4.4 Duurzaam bosbeheer en certificering

Duurzaam bosbeheer

In 1995 heeft de discussie over duurzaam bosbeheer in Nederland sterk aan kracht gewonnen. Ook werden activiteiten ontplooid gericht op certificering van bossen en bosbedrijven. Van stroomlijning en uniformering was bij die acties geen sprake. Het Bosschap vond dit geen goede ontwikkeling.

Tegelijkertijd verzocht het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het Bosschap om met een platform uit het bosbedrijfsleven te participeren in een brede maatschappelijke discussie inzake duurzaam bosbeheer.

Dit alles vormde voor het Bosschap reden om een Commissie Duurzaam Bosbeheer in te stellen en langs die weg zelf voorstellen te formuleren.

Genoemde commissie heeft aan de hand van criteria en richtlijnen, die tijdens de bossenbeschermingsconferentie in Helsinki zijn geformuleerd, voorstellen ontwikkeld voor criteria en richtlijnen voor bosbeheer in Nederland. De commissie kwam daarbij tot de volgende conclusies.

- Met de huidige wet- en regelgeving op nationaal niveau valt de duurzaamheid van het bosbeheer afdoende te garanderen. De rijksoverheid draagt aldus mede verantwoordelijkheid voor de bevordering van op duurzaam bosbeheer gerichte wet- en regelgeving.
- De bestaande regelgeving en de controle daarop werken door tot op het niveau van de beheerseenheid. Certificering op bedrijfsniveau stuit voor vele kleine bosbedrijven en voor directe afnemers op grote organisatorische en financiële bezwaren.

Bij die conclusies plaatst de commissie de volgende kanttekening:

- Gevolg van certificering op bedrijfsniveau zou zijn dat er twee houtstromen in Nederland zijn, namelijk één van gecertificeerd hout en één van niet-gecertificeerd hout. Gevreesd moet worden dat het organisatorisch en economisch onhaalbaar is diverse - en mogelijk vele - houtstromen in de houtketen te hebben.

Het bestuur van het Bosschap plaatste bij de notitie van de commissie de volgende kanttekeningen:

- Gelet op de mogelijkheid om via nationale wet- en regelgeving duurzaam bosbeheer op bedrijfsniveau te kunnen garanderen zou duurzaam bosbeheer te zijner tijd bij de herziening van de Boswet in deze wet kunnen worden verankerd.
- Het is van groot belang dat bij de ontwikkelingen rondom (certificering van) duurzaam bosbeheer de economische belangen en het behoud van een gelijkwaardige concurrentiepositie van het Nederlandse bosbedrijfsleven nauwlettend in het oog worden gehouden.
- Indicatoren, normen en (daarmee) richtlijnen ten aanzien van duurzaam bosbeheer staan nog ter discussie. Alleen al daarom is er reden om met certificeringsactiviteiten op bedrijfsniveau pas op de plaats te maken.

De notitie, vergezeld van de opmerkingen van het bestuur, is aangeboden aan het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, teneinde onderdeel van het beoogde brede overleg uit te maken. Met dit overleg werd in het verslagjaar overigens geen begin meer gemaakt.

Certificering

Bij de aankoop van producten wil de consument in toenemende mate geïnformeerd worden over de milieu-aspecten ervan. Garantie over milieu-verantwoorde productie van producten kan worden gegeven via het voeren van een certificaat, dat garandeert wat wordt voorgespiegeld.

In toenemende mate willen producenten van producten, waarin hout als grondstof is verwerkt, garantie geven ten aanzien van de kwaliteit van het bosbeheer. Milieuorganisaties stellen zich hierbij als stimulerende, eisende en certificerende partij op.

Bij certificering zijn twee zaken van belang: wat is de inhoud en hoe is de certificering geregeld.

Het Bosschap hanteert dienaangaande als standpunt dat in Nederland duurzaam bosbeheer bij de wet is geregeld en dient te zijn. In principe is via de wetshandhaving dan ook geregeld en verzekerd dat hout in Nederland duurzaam wordt geproduceerd.

De inhoud van de certificering zou hiermee bepaald zijn. De certificering regelt dan in het traject van het bos tot aan de houtverwerker dat gegarandeerd kan worden dat een bepaalde partij afkomstig is uit Nederland en geproduceerd is onder de condities die in Nederland onder duurzaam bosbeheer worden verstaan.

Of in Nederland overgegaan dient te worden tot certificering is echter de vraag. Zoals het zich nu laat aanzien zijn de kosten van certificeren voor het bosbedrijf te hoog en niet haalbaar voor bosbezittingen van beperkte omvang. Het Bosschap voert hierover overleg met milieuorganisaties, overheid en partners in de houtketen. Doel is, indien certificering markttechnisch interessant zou zijn, een certificering die voor alle bosbedrijven haalbaar is.

4.5 Bosaanleg op landbouwgronden

De aanleg van bos op landbouwgronden in het noorden van het land stagneert.

Een belangrijk struikelblok daarbij vormt een terughoudend provinciaal (ruimtelijk) beleid.

In het jaarverslag 1994 werd reeds ingegaan op het streekplan voor Groningen, dat bosaanleg in feite beperkt tot twee zones, waar aanleg van bos is toegestaan; daarbuiten kan eigenlijk niets.

In reactie op de vele bezwaren tegen die voorstelling van zaken heeft de provincie laten doorschemeren wellicht iets meer ruimte voor bosaanleg te willen creëren.

Ter gelegenheid van de opening van het nieuwe Natuur- en Milieucentrum in Groningen heeft de gedeputeerde voor ruimtelijke ordening in een toespraak ook iets meer perspectief op de aanleg van bos geboden.

De provincie wenst ten aanzien van bosaanleg te reguleren en te stimuleren.

Men wil in het beleid niet meer alleen productie-bossen nastreven, maar ook kijken naar natuur, landschap en andere waarden.

Ten aanzien van het reguleren wordt gewezen op de aangewezen bosontwikkelingszones. Daarbij werd door de gedeputeerde geconstateerd, dat voor het daarbuiten gelegen gebied in feite geen beleid is geformuleerd. Wel blijkt inmiddels bijna de helft van het aangevraagde aan te leggen bos buiten genoemde ontwikkelingszones te liggen. Dit beleid moet dus worden geëvalueerd. Een nadere uitwerking van het streekplan voor het "witte gebied" werd door de gedeputeerde in het vooruitzicht gesteld.

In dezelfde toespraak werd ook aangegeven dat aan een tweede knelpunt - het niet toegesneden zijn van de planologische regelgeving op bosaanleg - moet worden gewerkt: het voorzien in snelle planologische procedures. Dit is ook noodzakelijk om te voorkomen dat landbouwbedrijven, wanneer zij hun bos niet kunnen aanleggen, zullen verdwijnen en dat zich ter plaatse ongewenste ontwikkelingen gaan voordoen (bijvoorbeeld intensieve veehouderij). Van de provincie lijken stimulansen terzake te mogen worden verwacht.

Een derde struikelblok wordt gevormd door de weerstand vanuit de landbouw tegen bosaanleg door collega-boeren. In de planologische besluitvormingsprocedure bij wijziging van het bestemmingsplan ten behoeve van bosaanleg kan deze weerstand spoedige bosaanleg behoorlijk vertragen of zelfs onmogelijk maken. In dat kader is van belang het feit dat in één geval van voorgenomen omvangrijke bosaanleg de provincie wijziging van het bestemmingsplan heeft goedgekeurd, met wegwuiving van de agrarische bezwaren. Uiteindelijk heeft hier de Raad van State uitgesproken, dat de argumenten-tegen vanuit de landbouw niet sterk genoeg waren om (voorlopige) schorsing van de uitvoering van het besluit van de provincie in te stellen. Vooruitlopend op de definitieve uitspraak van de Raad van State kan dus met de aanleg van het bos worden begonnen.

4.6 Nederlands Bos Akkoord

Na een jaar van voorbereiding kon op 22 mei 1995 het Nederlands Bos Akkoord worden ondertekend. Het Nederlands Bos Akkoord (NBA) is een gemeenschappelijk vertrekpunt voor bos en bosbeleid. Het NBA is ondertekend door 16 organisaties (waaronder het Bosschap, de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, het Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten en vele andere organisaties), 4 provincies (Drenthe, Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant) en 3 ministeries (Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Economische Zaken en Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu).

Nederland is daarmee in Europa het eerste land, waarin overheden en organisaties zich hebben verenigd op een gemeenschappelijk uitgangspunt ten aanzien van bos.

Het NBA is een initiatief van ProBos, een stichting waarin een aantal organisaties op het gebied van bos, natuur en recreatie zijn verenigd.

Bij de officiële ondertekening in het gebouw van de Raad van State werd onder meer het woord gevoerd door de voorzitter van het Bosschap. In zijn rede stelde hij, dat een akkoord als het NBA wel en niet van deze tijd lijkt: in deze tijd van deregulering en marktwerking zou men het niet verwachten; wie internationaal de discussie over het milieu volgt en oog heeft voor de bijzondere positie van het bos daarin, zal het NBA wel logisch vinden.

De voorzitter van het Bosschap gaf als zijn visie, dat het antwoord op de vraag "wat kan de bossector met het NBA bereiken?" ten minste op drie niveaus ligt.

- Het eerste niveau is dat van profilering, nationaal en internationaal; als eerste land met zo'n document heeft de bossector aldus een positief en herkenbaar profiel gekregen.
- Het tweede niveau is dat van belangenbehartiging; met het NBA is de basis gelegd voor een adequate belangenbehartiging.
- Het derde niveau geldt de waarde van het akkoord voor de toekomstige relatie tussen overheden en particuliere sectoren; het gaat hier om een vorm van public-private partnership.

4.7 Ecosystemen en natuurgericht milieubeleid

In juni 1995 presenteerde de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de rapporten "Ecosystemen in Nederland", "Natuurgericht Milieubeleid" en "Handboek Natuurdoeltypen in Nederland". Deze beogen een kwalitatieve en kwantitatieve onderbouwing te leveren voor de invulling van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Tezamen beschrijven zij:

- welke typen natuur in Nederland zijn te onderscheiden;
- hoe die natuur is te realiseren; en
- welke milieukwaliteit daarvoor noodzakelijk is.

In de rapporten speelt slechts de "kansrijkdom" een rol. Deze wordt gedefinieerd als: "de perspectieven voor realisatie van een bepaald natuurdoeltype op een bepaalde plaats (potenties)". Maatschappelijke en bestuurlijke voorwaarden blijven hierbij buiten beschouwing.

Het Bosschap heeft de erop gewezen dat de haalbaarheid van de voorgestelde natuurdoeltypen allerminst vanzelfsprekend is. Het totale beeld biedt weliswaar een overzicht op hoofdlijnen van het voorgestane beleid. Maar tegenover de duidelijkheid over wat men wil, over de kwaliteit die verlangd wordt en over de omvang van het areaal dat men wenst, staan grote onduidelijkheden. Zo bestaat er onduidelijkheid over de wijze waarop sturing kan worden gegeven aan de gewenste localisering van de natuurdoeltypen over het bosareaal, naast onduidelijkheid over een evenwichtige verdeling van functies daarin. Tevens blijken de abiotisch kansrijke gebieden niet te corresponderen met de potentiële locaties. Tenslotte bestaat onduidelijkheid over de wijze waarop de compensatie wordt geregeld van de kosten die beheerders en eigenaren zullen moeten maken wanneer zij een natuurdoeltype realiseren dat in de bedrijfsvoering hogere kosten meebrengt dan het oorspronkelijk door hen voorgestane beheer.

Het Bosschap heeft er tevens op gewezen dat voor bestaande bosgebieden concrete uitvoering van het beleid, zoals dat in het rapport "Ecosystemen in Nederland" (mede gebaseerd op de Ecosysteemvisie Bos) wordt voorgesteld, niet zonder meer realiseerbaar moet worden geacht. Bestuurlijk richting geven en sturen op gebiedsniveau wordt ernstig bemoeilijkt door de afwezigheid van bosvisies en door de aanwezigheid van onevenwichtigheden binnen de gebiedsvisies. Tevens ontbreekt het instrumentarium om op rijksniveau de gewenste localisering van zowel functies als natuurdoeltypen te realiseren.

Daarnaast bestaat onduidelijkheid over de beschikbaarheid en de omvang van de financiële middelen die voor succesvolle realisatie noodzakelijk zijn.

Ter nadere bestudering en analyse van het voorgaande werd een Bosschapscommissie ad hoc bijeengeroepen. In deze commissie namen zitting representanten van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, IKC-N, de particuliere beseigenaren, de Federatie PLBN en het IPO.

Deze commissie kwam tot de volgende conclusies:

- * In multifunctionele bossen zijn natuurdoeltypen nauwelijks te realiseren.
- * De overheid moet duidelijk maken hoe op natuurdoeltypen wordt getoetst.
- * De overheid zal duidelijk moeten maken hoe met het instrument van de gebiedsvisies het beheer wordt "aangestuurd" om de gestelde natuurdoeltypen werkelijk te realiseren.

4.8 Overleg tussen Bosschap en Interprovinciaal Overleg

Mede gelet op de gang van zaken rondom de decentralisatie van bosbeleid naar de provincies werd vanaf begin 1995 gewerkt aan de voorbereiding van een bestuurlijk overleg tussen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Bosschap. Tot nu toe was steeds sprake van overleg en contact op secretariaatsniveau.

Het beoogde bestuurlijke overleg had uiteindelijk plaats medio december van het verslagjaar.

Centraal bij het overleg stond de wens van het Bosschap om in overleg met het IPO/de provincies de ontwikkeling van provinciaal bosbeleid te bevorderen, alsmede een praktische uitvoering van dat beleid te bewerkstelligen.

Ten aanzien van provinciaal bosbeleid etaleerde het Bosschap een aantal opvattingen.

- Provinciaal bosbeleid is vooral waardevol, als "door de provincies heen" sprake is van een hoge mate van uniformiteit in beleid en uitvoering.
- Het formuleren en uitvoeren van provinciaal bosbeleid moet niet leiden tot meer bureaucratie.
- Bij de formulering en uitvoering van provinciaal beleid dient de ontwikkeling van een betere positie van de bosbedrijven mede centraal te staan.

Andere gesprekspunten waren wat betreft het Bosschap: herziening van de Boswet, decentralisatie en uitvoering van de Boswet, de vorming van provinciale overlegstructuren voor de bosbouw/bossen.

Van de zijde van het IPO werd het initiatief van het Bosschap zeer op prijs gesteld. Aangegeven werd, dat het IPO met name operationeel zal zijn wat betreft taken en onderwerpen, die een gezamenlijk standpunt van de provincies vereisen of afstemming tussen provincies behoeven.

Wat betreft het bosbeleid zullen de provincies het rijkskader respecteren; aanvullend daarop zal iedere provincie een eigen uitwerking (kunnen) kiezen. Wanneer daartoe aanleiding is, zal het IPO wel als interprovinciaal overlegplatform kunnen functioneren.

Met het IPO zijn tijdens het overleg de volgende afspraken gemaakt:

- ten minste tweemaal per jaar zal op bestuurlijk niveau overleg plaats hebben tussen het IPO en het Bosschap en zonodig tussentijds;
- indien zulks functioneel wordt geacht zal een gezamenlijk standpunt, bijvoorbeeld ten aanzien van rijksbeleid, kunnen worden ingenomen;

- over de uitvoering van de Boswet zal een ambtelijk driehoeksoverleg tussen het IPO, het Bosschap en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden belegd;
- de door het Bosschap aan het IPO gezonden voorstellen met betrekking tot de uitvoering van de Boswet op het punt van kapmelding en het compensatiebeginsel zullen in ambtelijk en bestuurlijk overleg aan de orde komen.

5. ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

5.1 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw

Het LEI onderzoekt ieder jaar de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw. Deze hebben betrekking op geëncquêteerde bosbedrijven met in totaal 26.000 ha bos. Uit het LEI-onderzoek naar de gemiddelde bedrijfsresultaten in 1993 en in 1994 bleek het volgende.

kosten per ha (in guldens)	1993	1994	opbrengsten per ha	1993	1994
Arbeidskosten eigen personeel	95	87	Houtopbrengsten		
			op stam	79	70
			geveld	46	41
			Totaal	125	111
Werk door derden	103	97	Overige en incidentele opbrengsten	64	58
Werktuigkosten	35	34			
Grond- en hulpstoffen	26	28	Subsidies en bijdragen Bosbijdrage-regeling	77	124
Grond en houtopstand	49	49	(Her)bebossing	47	38
Beheer, leiding en toezicht	171	176	Overige	23	20
Overige bedrijfskosten	12	13	Totaal	156	182
			Bedrijfsresultaat negatief	156	133
Totaal	491	484	Totaal	491	484

Uit de cijfers blijkt, dat het Nederlandse particuliere bosbouwbedrijf in 1994, evenals in 1993 en trouwens in vele daaraan voorgaande jaren opnieuw verliesgevend was. Het verlies was iets minder omvangrijk dan in het voorgaande jaar, hetgeen een gevolg was van lagere kosten en iets hogere opbrengsten.

Aan de opbrengstenkant zorgde de nieuwe Regeling functiebeloning bos- en natuurterreinen, in combinatie met de nog uit 1993 overlopende (her)bebossingsregeling, voor een aanzienlijk hoger bedrag aan bijdragen dan in 1993. Dit werd evenwel voor een belangrijk deel teniet gedaan door de daling van de andere opbrengsten uit het bosbedrijf, zoals de houtverkoop. De bedrijven leden in 1994 gemiddeld een verlies van f 133,- per hectare. Dit betekent - als men dat zo mag noemen - een verbetering van f 23,- per ha ten opzichte van het voorgaande jaar (f 156,- per ha). De kostenkant toont lagere arbeidskosten en hogere kosten voor beheer, leiding en toezicht.

De kosten van aan derden uitbesteed werk handhaafden zich op een hoog niveau, ondanks de geringere houtoogst.

De houtopbrengsten daalden tot f 105,- per ha, als gevolg van de toen zeer lage houtprijzen.

De in 1994 ontvangen bijdragen voor herbebossing waren nog vrij hoog, hetgeen moet worden toegeschreven aan aanvragen uit 1993, het laatste jaar voor de onderdelen "bosaanleg" en "duurzame instandhouding" uit de Regeling bijdragen bos- en landschapsbouw. Per 1 januari 1994 trad de Regeling functiebeloning bos en natuurterreinen daarvoor in de plaats.

Het wegvallen van de herbebossingssubsidie zal - zo verwacht het LEI - in de toekomst het volume van de houtoogst en uiteindelijk het bedrijfsresultaat negatief beïnvloeden.

Het bestuur van het Bosschap constateerde, naar aanleiding van de LEI-cijfers, dat deze cijfers het particuliere bosbedrijf in al zijn facetten weergeven, niet alleen de houtproductie. Sinds 1950 is het doel de functie van het bosbedrijf verbreed van houtproductie naar een multifunctioneel bedrijfstype. De huidige cijferopstelling van het LEI geeft geen inzicht in de aan de diverse functies - per functie - toe te rekenen kosten/opbrengsten. Uit de LEI-cijfers wordt wel duidelijk, dat de situatie structureel gezien verre van rooskleurig is. Als er niets verandert zal geen economisch duurzame situatie ontstaan.

De aanwezige kwaliteiten van de bossen (en ook de natuurterreinen) zijn van groot belang voor de Nederlandse economie: bossen en natuurterreinen vormen de infrastructuur voor rust, stilte en natuurbeleving in het landelijk gebied. Die kwaliteiten worden in de recreatie-industrie economisch vertaald.

De economische betekenis van het bos moet uitgangspunt van denken zijn en zó worden vertaald, dat inkomsten voor het bosbedrijf ontstaan uit bos- en natuurfuncties.

Besloten werd hiervoor de aandacht van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te vragen.

5.2 De houtmarkt in 1995

1995 was een goed jaar. Dat is de best passende karakterisering voor de rondhoutmarkt in dat jaar. De eind 1994 al ingezette verbetering kwam in voorjaar en zomer goed op gang.

De groei van de economie en de gestegen prijzen voor het Scandinavische hout maakten het mogelijk om de concurrentiepositie voor Nederlands hout te verbeteren.

Tegen het einde van het verslagjaar kregen echter de eerste signalen van een tegenvallende economische groei hun weerslag op de rondhoutprijzen. Als - mondiaal - belangrijkste indicator hiervoor geldt de celstofprijs.

Deze ging in de laatste twee maanden met tientallen procenten naar beneden.

Gevoegd bij een recordproductie van gezaagd hout betekent dat, dat in 1996 rekening moet worden gehouden met een lager opbrengstniveau.

Het aanbod van concurrerend pallethout uit Oost-Europa begint een structureel karakter te krijgen. De lage loonkosten in oogst, transport en zagerijen aldaar bewerkstelligen een gunstige marktpositie voor dit hout dat nauwelijks nog kan worden gepareerd met kostenverlaging in de Nederlandse houtketen van bos tot en met zagerij. Investerings in zaagtechniek, logistiek en oogst gericht op kostenverlaging en vergroting van het rendement aan gezaagd hout kunnen ook op de wat langere termijn nauwelijks opwegen tegen het grote loonkostenverschil.

Deze druk op onze markt kan slechts worden verminderd door een verbetering van het algehele welvaartsniveau - dus hogere loonkosten - in het voormalige Oostblok en de daarmee samenhangende vraag naar hout. Tot zolang zullen houtproducenten in West-Europa moeten rekenen met relatief lage opbrengsten voor het rondhout.

6. BELASTINGEN

6.1 Wijziging vermogensbelasting inzake Natuurschoonwet landgoederen (NSW) en bossen

NSW

Voor landgoederen in de zin van de Natuurschoonwet 1928 geldt vanaf de invoering van de Wet op de Vermogensbelasting 1964 een gefacilieerd regime.

Werden landgoederen eerst gewaardeerd naar hun bestemmingswaarde of op de helft daarvan indien ze waren opengesteld voor het publiek, later werd die norm verlaagd.

In 1990 werd de waarde bij openstelling op nihil gesteld en bij niet-openstelling op de helft van de bestemmingswaarde.

Op 1 januari 1994 werd in artikel 8 lid 1 onder c van de Wet op de Vermogensbelasting een vrijstellingsbepaling ingevoerd luidende dat tot de bezittingen van een belastingplichtige niet behoren: op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoederen. De wetwijziging hield in, dat met ingang van die datum eigenaren van zowel opengestelde als niet opengestelde NSW-landgoederen vrijstelling van vermogensbelasting genieten.

Daarmee vervalt - althans voor de vermogensbelasting - het begrip bestemmingswaarde in de NSW.

In juni 1995 werd door het Bosschap aan de door de Staatssecretaris van Financiën ingestelde werkgroep vergroening fiscaal stelsel voorgesteld om ook een financiële reserve tot onderhoud en verbetering van een landgoed vrij te stellen van vermogensbelasting.

Dit zou kunnen door in artikel 8 lid 1 onder e van de Wet op de Vermogensbelasting te bepalen, dat op verzoek van een belastingplichtige mede worden vrijgesteld tot het landgoed behorende vermogensrechten, mits het aldus vrijgestelde vermogen hoofdzakelijk bestaat uit onder de Natuurschoonwet 1928 gerangschikte goederen. Van een dergelijke wetstoepassing kan, aldus het Bosschap, een krachtige impuls uitgaan ten gunste van natuur en bos.

De werkgroep liet bij brief d.d. 10 juli 1995 weten op deze en andere aan haar voorgelegde wensen die een wetsinterpretatief karakter dragen niet te kunnen ingaan. Daarop werd besloten deze aangelegenheid verder op ambtelijk niveau aan te kaarten.

6.2 Wijziging van de Natuurschoonwet 1928 en de Gemeentewet met betrekking tot verruiming van fiscale faciliteiten (overdrachtsbelasting) ten behoeve van de aanleg van bossen

De Minister Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de Staatssecretaris van Financiën hebben op 16 mei 1995 een wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurschoonwet en de Gemeentewet ingediend, ter verruiming van de bestaande fiscale faciliteiten ter stimulering van de aanleg van bossen in het kader van de overdrachtsbelasting (wetsvoorstel 24159).

Samenvattend regelt het wetsvoorstel, dat op 1 januari 1996 in werking trad, twee zaken:

- a. Onroerende zaken die door aanleg van bos of andere houtopstanden binnen drie jaar aan alle rangschikkingscriteria van de NSW zullen voldoen kunnen onder de NSW worden gerangschikt:
 - bij de aanvraag dient een beplantingsplan te worden overgelegd, waarvan de eisen in een rangschikkingsbesluit zullen worden vastgelegd;
 - indien de beplanting niet tijdig wordt gerealiseerd, zullen de genoten faciliteiten alsnog moeten worden terugbetaald.
- b. Voor verruiming van vrijstelling van overdrachtsbelasting komen naast rechtspersonen nu ook natuurlijke personen in aanmerking.

6.3 Herrangschikkingsoperatie NSW afgesloten

In 1991 moesten alle eigenaren van een Natuurschoonwet-landgoed een nieuwe aanvraag voor rangschikking van hun landgoed onder de Natuurschoonwet 1928 aanvragen. De toetsing van de circa 1.500 aanvragen en het uitschrijven van de beschikkingen hebben de ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en van Financiën ruim vier jaar gekost; reden om de uitreiking van de laatste herrangschikkingsbeschikking met enige feestelijkheden te omkleden.

Die feestelijkheden hadden plaats op 6 oktober jl. op het Landgoed Bingerden. Aldaar kwam de heer Van Asperen (directeur Natuurbeheer van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) de handtekening onder de beschikking zetten en deze persoonlijk aan de eigenaar van het landgoed, de heer Van Weede, overhandigen.

Het voorlopige resultaat van de herrangschikkingsoperatie (de exacte cijfers ontbreken nog) is dat er nu 1.354 landgoederen onder de NSW zijn gerangschikt, waaronder 283 historische buitenplaatsen. Tezamen zijn de NSW-landgoederen goed voor 72.000 hectare, waarvan 62% bos, 28% landbouwgrond, 8% natuurterrein en 2% overige gronden.

Veruit de meeste landgoederen liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur (meer dan 80% van de gerangschikte oppervlakte!). Bijna 1.000 landgoederen zijn opengesteld voor het publiek. De bezoekers staan 3.200 km aan (wandel)pad ter beschikking.

Niet op alle aanvragen kon door de beide ministeries positief worden beschikt.

In totaal werden 116 aanvragen afgewezen, omdat ze niet voldeden aan de rangschikkingscriteria. De belangrijkste gronden waarom aanvragen werden afgewezen zijn de minimum oppervlakte (5 hectare), het minimum areaal bos (30% van de oppervlakte van het landgoed), de doorsnijdingen (door spoorwegen of brede verharde wegen) of een combinatie van deze drie punten.

6.4 Wijzigingen in de sfeer van de Inkomstenbelasting

In 1994 werd de optieregeling in de bosbouw-vrijstellingsregeling in de inkomstenbelasting ingevoerd, waarbij de bosbouwondernemer de keuze heeft de bosbouwvrijstelling niet van toepassing te doen zijn (dus voor een normaal belast regime te kiezen).

Bij de behandeling van de optieregeling zijn een aantal faciliteiten buiten beschouwing gebleven, die naar de mening van het Bosschap volgens volgende stellingnames passen binnen de huidige systematiek van de wet (IB):

1. De fiscale oudedagreserve (artikel 44d), zelfstandigenaftrek (artikel 44m) en meewerkaftrek (artikel 44n) zijn faciliteiten die gekoppeld zijn aan "winst uit onderneming". Wanneer een bosbouwer opteert voor het belaste regime worden zijn voordelen uit het bosbedrijf gezien als winst uit onderneming en kan hij bijgevolg automatisch deze faciliteiten genieten. Dit vloeit voort uit de werksystematiek zonder dat wetswijziging nodig is.
2. De investeringsaftrek (artikel 11) en de vermogensaftrek (artikel 14a) zijn faciliteiten waarvan de bosbouwer, onder verwijzing naar artikel 3, eerste lid, onderdeel a (de bosbouwvrijstelling) is uitgesloten. Wanneer een bosbouwer opteert voor het belaste regime geldt dat artikel 3, eerste lid, onderdeel a niet van toepassing is. Derhalve acht het Bosschap de investeringsaftrek en vermogensaftrek voor de opterende bosbouwer van toepassing.

De opvatting met betrekking tot investeringsaftrek en vermogensaftrek (zoals bedoeld onder 2) werd door de regering overgenomen in wetsvoorstel (24423) inzake sociale lastenverlichting midden- en kleinbedrijf (MKB-pakket).

Met betrekking tot de bosbouw worden in de Wet op de Inkomstenbelasting 1964 de volgende wijzigingen opgenomen:

- * in artikel 11, vijfde lid, onderdeel c onder 1°, wordt na "voor de uitoefening van het bosbedrijf als bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a" toegevoegd: "tenzij de voordelen daaruit op de voet van artikel 8, tweede lid, tot de winst behoren."
- * In artikel 14a, derde lid, onderdeel a, wordt na "vermogensbestanddelen behorende tot een bosbedrijf als is bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a" toegevoegd: "tenzij de voordelen daaruit op de voet van artikel 8, tweede lid, tot de winst behoren."

Deze wijzigingsvoorstellen treden op 1 januari 1996 in werking.

6.5 Overige fiscale zaken

Het Bosschap vroeg bij het ministerie van Financiën aandacht voor de fiscale aftrekbaarheid van bestemmingswijzigingsverlies (bestemmingswijzigingswinst van bos is immers belast), bij omzetting van landbouwgrond in bosgrond en het uitvoeren van agrarisch beheer in eigen exploitatie op NSW-landgoederen in het kader van landgoed BV - net als bosbeheer in eigen exploitatie - niet aan te merken als het drijven van een onderneming. Daardoor worden de opbrengsten van dat agrarisch beheer niet belast met vennootschapsbelasting.

Verder maakte het Bosschap zich tezamen met organisaties uit de boomkwekerij sterk voor handhaving van sierteeltproductie, waaronder bosplantsoen, onder het lage BTW-tarief. Tot nu toe is dit gelukt.

7. SOCIALE AANGELEGENHEDEN

7.1 C.a.o. voor de particuliere bosbouw 1995 - 1996

In de Hoofdafdeling Sociale Zaken van het Bosschap werd op 10 oktober 1995 tussen werkgevers en werknemers overeenstemming bereikt over de c.a.o. voor de particuliere bosbouw voor het tijdvak 1 maart 1995 tot en met 30 april 1996. De belangrijkste punten uit het tussen partijen op die datum gesloten akkoord zijn:

1. Prijscompensatie, éénmalige uitkering en loonsverhoging

Wegens de late totstandkoming der c.a.o. werd de prijscompensatie per 4 juli 1995 (0,6% op jaarbasis) uitgekeerd in een éénmalige uitkering per 1 december 1995. De uitkering was gerelateerd aan het aantal werkweken tussen 1 juli 1995 respectievelijk 1 december 1995 en 2 januari 1996 (artikel 77 der c.a.o.). De prijscompensatie per 4 juli 1995 (0,6%) en die van 2 januari 1996 (0,45%) werden per laatstgenoemde datum "ingebouwd" in de sedert 2 januari 1995 geldende tijdlonen (c.a.o. artikel 66 en 67).

2. Dienstverbanden en overbruggingsregeling

In verband met de op gezag van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid af te schaffen onderbrekingsregeling c.q. verletregeling voor werknemers met een los dienstverband bij onwerkbaar weer, werd een overbruggingsregeling in het leven geroepen, die is gericht op omzetting van losse dienstverbanden voor onbepaalde tijd in vaste dienstverbanden. De overbruggingsregeling voorziet in verschuiving van arbeidstijden en doorbetaling van loon voor 80% gedurende maximaal 40 verletdagen per jaar, al dan niet te financieren uit een overbruggingsfonds. In verband daarmee werd de indeling in dienstverbanden die de c.a.o. kent gewijzigd, waarbij ondermeer onderscheid werd gemaakt tussen dienstverbanden vast voor onbepaalde tijd met en zonder overbruggingsregeling, los voor bepaalde tijd of voor een bepaald werk en los voor onbepaalde tijd voorzover voortgezet na 1 januari 1996.

Verder werd een keuzeregeling ingevoerd. Ondernemers kunnen zelf kiezen of zij willen deelnemen aan het overbruggingsfonds. Bestaande losse dienstverbanden voor onbepaalde tijd worden in overleg met de werknemers (op basis van vrijwilligheid) omgezet in vaste dienstverbanden voor onbepaalde tijd. Indien een werknemer een bestaand los dienstverband voor onbepaalde tijd, niet wenst om te zetten in een vast dienstverband voor onbepaalde tijd, dan blijft dit losse dienstverband voortbestaan als los dienstverband voor onbepaalde tijd.

3. Spaarloon- en premiespaarregeling

In verband met wijzigingen op het gebied van de inkomstenbelastingwetgeving, die deelneming aan spaarloon- en premiespaarregeling door werknemers beoogt te stimuleren met fiscale faciliteiten, werd de betreffende regeling met de daarbij behorende reglementen in de c.a.o. aangepast.

7.2 Aanvullingsfonds bij ziekte en arbeidsongeschiktheid (SAZAS)

Met de invoering van het wetsvoorstel inzake terugdringing, kortweg TZ genaamd, vervielen in 1993 de bovenwettelijke ziekte- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen bij de bedrijfsvereniging en trad een nieuwe c.a.o. in werking. De aanvullingsverplichtingen zoals die voor de werkgevers in de c.a.o. staan verwoord, werden vanaf 1994 in plaats van door de bedrijfsvereniging door een nieuw fonds (SAZAS) verstrekt, met uitzondering van de eerste week bij ziekte. In deze periode zal de werkgever het loon zelf moeten gaan betalen.

De betreffende SAZAS-c.a.o. werd onder meer in verband met wijziging van ondermeer intredings- en uittredingsregeling en in verband met het aan die regeling veronderstelde verzekeringskarakter in 1995 gewijzigd. Ook werd overleg gevoerd over de gevolgen voor SAZAS van in de Tweede Kamer in november 1995 aangenomen wetgeving inzake de (gedeeltelijke) afschaffing van de Ziektewet die vooreerst moeten leiden tot een zogenaamd noodscenario totdat duidelijk is wat de afschaffing Ziektewet, concreet voor SAZAS zal inhouden.

7.3 Tewerkstelling langdurig werklozen in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer

Op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft het Bosschap nagegaan of er in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer mogelijkheden zijn om langdurig werklozen in te zetten ter vergroting van de veiligheid en ter handhaving van de openbare orde in en om de beheerde gebieden.

Het Bosschap heeft dit verzoek - daarbij verwijzend naar eerder terzake van werkgelegenheid met de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gevoerd overleg - zo opgevat, dat in het algemeen ook gekeken kon worden naar de inzet van langdurig werklozen bij het beheer van bos, natuur en landschap in brede zin, zonder beperking tot openbare orde veiligheid en toezicht.

Daarbij werden ook betrokken de maatregelen (de effectgerichte maatregelen) die getroffen moeten worden in het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) in te delen in:

- herstelmaatregelen waterhuishouding;
- omvorming weinig en niet vitale opstanden;
- behoud en herstel bossen;
- behoud en herstel archeologische-, cultuurhistorische- en landschappelijke elementen;
- verbetering bosexploitatie.

Het Bosschap verstond zich terzake met vertegenwoordigers van organisaties uit de sector van bos, natuur en landschap te weten het Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Unie van Landschappen, de Unie van Bosgroepen, de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, De Stichting Landschapsbeheer Nederland, de Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu, de Algemene Vereniging Inlands Hout als vertegenwoordiger van de aannemers van boswerk en de vakbeweging (voedingsbonden).

In de door het Bosschap in juni 1996 aan de ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Justitie en Binnenlandse Zaken uitgebrachte notitie werd gemeld dat in totaal circa 400 personen, bij de diverse beheersorganisaties in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer, in de zogenaamde toezichtskrings en bij aannemers van boswerk zouden kunnen worden geplaatst en aan welke voorwaarden met betrekking tot onder meer de financiering dan zou moeten worden voldaan.

Deze betroffen gebruikmaking van de zogenaamde Melkert-banenregeling, deelneming aan opleiding van de in te zetten werklozen, het beloningsniveau c.a.o. particuliere bosbouwen de benadering van doorstroming naar reguliere arbeidsplaatsen. Bij brief d.d 15 december 1995 vroeg het Bosschap bij de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zich bij zijn ambtgenoot van Sociale Zaken en Werkgelegenheid sterk te willen maken voor de aanwijzing van 300 Melkert-banen ten behoeve van het toezicht in het buitengebied in de provincie Gelderland. Het standpunt van het ministerie in deze was aan het eind van deze verslagperiode nog niet bekend.

7.4 Arbeidsomstandighedenbeleid

Aan de ARBO-dienst STIGAS (Stichting gezamenlijke ARBO-service) werd, in verband met sinds 1 januari 1994 in werking getreden wettelijke bepalingen inzake ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en de daarmee ondermeer verband houdende verplichte risico inventarisatie, opdracht verleend een praktijkproef ARBO-zorg bosbouw op te stellen, gericht op preventie van risico's op ongevallen en op het treffen van gezondheidsschade voorkomende bedrijfsmaatregelen.

De opgestelde praktijkproef ARBO-zorg in de bosbouw die begin 1995 gereed kwam, alsmede het tegelijkertijd verschenen rapport Praktijkproef ARBO-zorg in de bosbouw, werden in de verslagperiode ter beschikking gesteld van de bij het Bosschap aangesloten bedrijven.

Voorts werden de bedrijven geïnformeerd over de mogelijkheid om met een gereduceerd jaartarief deel te nemen aan een raamcontract basispakket ARBO-zorg STIGAS/Bosschap.

Het overleg met STIGAS over het raamcontract kon mede in verband met nog lopende werving bij de bedrijven in 1995 niet meer definitief worden afgerond.

7.5 Bosbouwberoepswedstrijden

Het Bosschap organiseert, tezamen met andere organisaties in de bosbouw, tweejaarlijkse bosbouwberoepswedstrijden op het gebied van bosarbeid met de motorzaag, tussen voerlieden met paarden en tussen chauffeurs met rondhouttransportwagens. Ter voorbereiding op de landelijke finale op 1 juni 1996 op Berg en Bos te Apeldoorn en de uitzending naar de wereldkampioenschappen bosarbeid in mei 1996 in Duitsland werden in 1995 te Otterlo (1 juli) te Vessem (30 september en te Smilde (21 oktober) regionale voorwedstrijden gehouden. Daaraan namen in totaal 46 rondhouttransportwagen-combinaties en 50 bosarbeiders deel. De voerliedenwedstrijd kent geen regionale voorwedstrijd.

8. BOSBOUWAMBACHTEN

8.1 Vrijwillige Erkenningsregeling Bosbouwambachtondernemingen (VEB) en controle bij aannemers van boswerk

De Vrijwillige Erkenningsregeling Bosbouwambachtondernemingen (aannemers van boswerk) heeft tot doel bij te dragen tot gezondmaking van de economische en sociale structuur van de bosbouw.

De regeling beoogt ertoe te leiden dat bonafide en vakbekwame bosbouwambachtondernemingen door plaatsing op de lijst van erkende bedrijven duidelijk herkenbaar zijn.

Aan het eind van de verslagperiode waren 251 bedrijven erkend.

Van die 251 bedrijven zijn 166 eenmansbedrijven (zonder personeel) en 85 meermansbedrijven (met personeel respectievelijk bestaande uit meer dan een ondernemer). Bij die laatste categorie bedrijven waren 432 werknemers in dienst die boswerk verrichten.

De controle

De in 1994 in opdracht van het Bosschap door het GUO gestarte controle bij aannemers van boswerk werd in 1995 voortgezet. De controle (veld- en looncontrole), die zich uitstrekt tot alle aannemers (erkende en niet erkende) van boswerk, heeft tot doel de bestrijding van grijs en zwart werk in de sector.

De veldcontrole, die mede dankzij een financiële bijdrage van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij mogelijk is en die bestaat uit controle op de werkplek, uit te voeren door controleurs van het GUO, is voor een deel een aanvulling op de reguliere looncontrole in administraties door de bedrijfsverenigingen, welke immers voortvloeit uit hun wettelijke taak in het kader van de uitvoering van de sociale verzekeringswetten.

Bij de veldcontrole gaat het om een extra, niet tot de normale controlepraktijk van de bedrijfsverenigingen behorende, werkplekcontrole.

De veldcontroleur gaat daarbij na of het boswerk van bedrijven wordt uitgevoerd door personeel dat voorkomt in de administratie van de bedrijven en of dat personeel niet bijvoorbeeld werkt met behoud van uitkering. Bovendien signaleert de veldcontroleur of het aangetroffen boswerk door niet erkende bedrijven wordt uitgevoerd en of arbeidsveiligheidsregels worden nageleefd.

De in 1995 beschikbaar gekomen controlebevindingen hebben geleid tot aanpassing van de controlemethoden, de lengte van de controleperioden en de wijze van rapporteren inzake de controlebevindingen.

De veldcontrole, zo bleek, wordt door de aannemers als nuttig, waardevol en voor een goede werking van de regeling als onvermijdelijk ervaren.

8.2 Algemene Aannemingsvoorwaarden in de Bosbouw

Vanaf december 1995 gelden in de Nederlandse bosbouw Algemene Aannemingsvoorwaarden, zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur van het Bosschap en zijn gedeponeerd bij de arrondissementsrechtbank in Utrecht. Zij omvatten voor de aannemer regels omtrent betaling, uitvoering van werken, oplevering, sociale aansprakelijkheid, ketenaansprakelijkheid, milieuzorg, werkstillegging, ingebrekestelling schade, openbare inschrijving, bindende uitspraken en (buiten)gerechtelijke kosten.

Met deze voor de bosbouw geldende voorwaarden is in belangrijke mate uniformiteit bereikt, in de contractuele relatie tussen aanbesteder, hoofdaannemer en onderaannemer van boswerk.

9. ONDERWIJS EN ONDERZOEK

9.1 Kaderregeling Bedrijfstakgewijze Scholing (KBS)

In 1995 trad de door het Centraal Bureau Arbeidsvoorziening (CBA) ingestelde Kaderregeling Bedrijfstakgewijze Scholing (KBS) in werking. De regeling is van belang voor bedrijven en hun personeel die deelnemen aan het leerlingstelsel bosbouw, natuurbeheer en cultuurtechniek.

De nieuwe regeling KBS, die een aantal bestaande regelingen, zoals de Bijdrageregeling Vakopleiding Leerlingwezen (BVL), vervangt, kent drie componenten, te weten:

- a. landelijke activiteiten, gericht op vormgeving of versterking van de scholingsstructuur van de bedrijfstak;
- b. bevordering van instroom in een verhoging van het rendement van leerlingwezenopleidingen, met daaraan gekoppeld een instroompremie per leerling;
- c. scholing van werklozen via leerlingwezenopleidingen in gemeenschappelijk verband (GOA's).

Eén en ander hield voor het Bosschap in dat door de Onderwijscommissie van het Bosschap, in samenwerking met LOBAS (leerlingstelsel) een scholingsplan sector bos- en natuurterreinbeheer werd opgesteld.

De KBS hield in dat bedrijven die een leerling voor het eerst een leerlingwezenopleiding laten volgen, in 1995 een instroompremie van f 1.500,- per leerling ontvangen.

Per werkloze was een maximale bijdrage in scholing mogelijk van f 8.000,--.

Op 26 juni 1995 maakte de van Financiën bekend dat hij van plan was het leerlingwezen te ondersteunen door middel van een verruiming van de door de werkgever af te dragen loonbelasting en sociale premies voor leerlingen in opleiding (afdrachtskorting). Het bedrag dat een bedrijf langs deze weg in mindering kan brengen bedraagt maximaal f 4.500,-- per jaar, ofwel f 9.000,-- voor een leerling bij een reguliere opleidingsduur van twee jaar. De ondergrens wordt bepaald door de hoogte van de te betalen premies/belasting. Die kan dus lager zijn dan genoemd bedrag.

In 1996 zal, zo werd in september 1995 aangekondigd, de KBS-regeling worden vervangen door de Bijdrageregeling Bedrijfstakgewijze Scholing Werklozen 1996 (BBSW 1996), alleen gericht op scholing van werklozen.

De BBSW 1996 beoogt bedrijfstakken te stimuleren om in samenwerking met de landelijke en regionale Arbeidsvoorzieningsorganisaties knelpunten op hun deelarbeitsmarkten op te lossen, te verminderen of te voorkomen, door subsidiëring van bedrijfstakgewijze scholing van werklozen.

9.2 Beroepsopleidingen en kwalificatiestructuur

In het kader van een door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gestart project inzake herschikking opleidingen groene sector kwam in 1994 het Overzicht Diploma's en Certificaten (ODC'94) tot stand, waarin de voor het beroepsonderwijs geldende opleidingskwalificatie voor de diverse beroepsbeoefenaren, zoals beginnend beroepsbeoefenaar (niveau II), zelfstandig beroepsbeoefenaar (niveau III) en kaderfunctionaris, respectievelijk specialist (niveau IV), zijn neergelegd.

De Onderwijscommissie van het Bosschap kwam tot de conclusie dat in dit ODC'94 bosbouw en natuurterreinbeheer onvoldoende herkenbaar waren. Hierover werd overleg gevoerd met de directie Landbouwonderwijs van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Dit overleg leidde tot een uitnodiging aan het Bosschap om nadere voorstellen met betrekking tot de gewenste diplomalijnen voor bosbouw en natuurbeheer uit te werken en deze via LOBAS (Landelijke Organisatie Beroepsonderwijs Agrarische Sectoren) in te brengen. Voorstellen terzake werden in 1995 uitgewerkt, maar konden om procedurele redenen niet meer in het ODC'96 (iedere twee jaar wordt het ODC vervangen) worden opgenomen. Het vizier is nu gericht op het ODC'98.

9.3 Leerstoelenplan bosbouw Landbouw Universiteit Wageningen (LUW)

Begin 1995 heeft het College van Bestuur van de Landbouw Universiteit Wageningen (LUW) een concept-voorstel tot herziening van het Leerstoelenplan geformuleerd. Het College deed daarin de suggestie om te komen tot één leerstoel voor de bosbouw.

Het Bosschap heeft - evenals het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij - op dat voorstel afwijzend gereageerd. Naar aanleiding van die reactie heeft overleg plaats gehad tussen de rector magnificus van de LUW, de directeur natuurbeheer van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de voorzitter van het Bosschap.

Dat overleg en verdere beraadslagingen in de Structuurcommissie Bosbouw hebben geleid tot de opvatting van deskundigen buiten de LUW, dat er één volwaardige leerstoel bosbeleid en bosbeheer zou moeten komen en 0.6 leerstoel bosontwikkeling en bosteelt.

In het besluit herziening Leerstoelenplan stelt het College van Bestuur uiteindelijk voor om te komen tot één resp. 0.5 leerstoel voor de bosbouw.

Het bestuur van het Bosschap kon zich verenigen met de genomen beslissing inzake het Leerstoelenplan, maar plaatste daarbij wel een kanttekening. Het is namelijk van oordeel, dat - gelet op de beperkte omvang van de leerstoelen bosbouw - versterking op het niveau van Universiteits Hoofd Docent nodig is.

Eind oktober 1995 sprak het Bosschap in een brief aan het College van Bestuur van de LUW zijn zorg uit over het feit, dat de beslissing tot het vrijgeven van de leerstoel Bosontwikkeling en Bosteelt uitbleef. In het belang van het bosbouwkundig onderwijs en onderzoek en ook voor de gewenste ontwikkeling binnen de vakgroep bosbouw is een spoedige invulling van genoemde leerstoel van groot belang, aldus het Bosschap.

9.4 Stimuleringsgelden onderzoek

Het Bosschap heeft in 1994 naar aanleiding van een enquête prioriteiten gesteld in probleem- en onderzoeksvelden binnen het bosbouwkundig onderzoek. Voor 1995 en 1996 kwamen stimuleringsgelden voor bosonderzoeksprojecten ter beschikking. Na vergelijking van de opdrachtbrief aan IBN-DLO met de door het Bosschap voorgestelde lijst van onderzoeksprioriteiten kwam het Bosschap tot de conclusie dat bosbouwkundig onderzoek in hoge mate voldoet aan de prioriteitsvolgorde zoals door het Bosschap in 1994 werd vastgesteld. Meer dan 50% van de beschikbare middelen blijkt bestemd voor uitvoering van onderzoek betrekking hebbende op de drie meest urgente probleemvelden.

10. AUTOMATISERING IN DE BOSBOUW

10.1 Omvorming van Stibos in Bosdata

In de bestuursvergadering van het Bosschap in oktober 1994 is de oprichting van de Stichting Bosdata aan de orde geweest. In die stichting zouden de huidige Stichting Informatievoorziening Bosbouw (Stibos) en het project "Houtoogststatistiek en prognose oogstbaar hout" (HOSP) opgaan. Na enige routeverkenning heeft het bestuur van het Bosschap geconstateerd, dat de totstandkoming van de Stichting Bosdata een goede zaak is en heeft besloten de oprichting ervan te bevorderen.

Daartoe is onder meer het besluit genomen om de jaarlijkse bijdragen van het Bosschap aan Stibos en HOSP ter beschikking te stellen van de op te richten stichting.

Vervolgens heeft ook het bestuur van de Stichting Stibos laten weten, dat een positief standpunt met betrekking tot de stichting Bosdata kan worden ingenomen, zij het dat daaraan voorwaarden worden verbonden.

Uitmo 1995 kwam in de vergadering van het bestuur van het Bosschap het Beleidsplan Stichting Bosdata aan de orde, alsmede de voor het bestuur van het Bosschap opgestelde notitie "vooruitzichten Bosdata 1996". De Stichting was toen al een feit.

Het bestuur van het Bosschap nam kennis van de laatste ontwikkelingen en de geëtaleerde vooruitzichten en sprak zijn vertrouwen uit in de toekomst van Bosdata.

11. RUIMTELIJKE ORDENING EN GRONDGEBRUIKSZAKEN

11.1 Overlegstructuren van provincies met de bosbouwsector

Het Bosschap vindt het van groot belang, dat in de diverse - bosrijke - provincies overlegstructuren ontstaan/aanwezig zijn, waarin het bosbedrijfsleven adequaat is vertegenwoordigd.

Tot genoegen van het Bosschap is op initiatief van de provincie Drenthe een Drents Bosoverleg in het leven geroepen. Dat geschiedde precies op het moment, dat het Bosschap aan een aantal organisaties in Drenthe de vraag had voorgelegd of behoefte bestaat aan één of andere vorm van overleg tussen de bosbouwsector en de provincie. Genoemde organisaties waren daarvan duidelijk voorstander.

Het Bosschap neemt ook deel aan het Drents Bosoverleg.

In Overijssel wordt gewerkt aan herziening van de overleg-en adviseringsstructuur. Als uitvloeisel daarvan zou het Provinciaal Overleg Bosbouw (POB) in die provincie verdwijnen en zou in de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG, de opvolger van de Provinciale Commissie Beheer Landbouwgronden) worden gedacht aan vertegenwoordiging van de te onderscheiden eigenaarscategorieën als vertegenwoordiging van de bosbouwsector.

Het Bosschap acht daarmee de positie van het breder georiënteerde POB in het geding.

Het Bosschap vroeg daarom aan de provincie om aan de PCLG het huidige POB als subcommissie toe te voegen. Bovendien zou het Bosschap zelf als adviseur aan de PCLG willen worden toegevoegd.

In Gelderland is de Provinciale Commissie Landbouw en Natuur (PCLN) in het leven geroepen (opvolger van de Provinciale Commissie Beheer Landbouwgronden). De reeds jaren goed functionerende Provinciale Boscommissie, waarin ook het Bosschap zitting heeft, blijft vooralsnog bestaan en wordt mogelijk als subcommissie aan de PCLN toegevoegd. Bovendien is het Bosschap als adviseur aan de PCLN verbonden.

In Noord-Brabant heeft sinds enkele jaren op ad hoc-basis overleg plaats tussen het bosbedrijfsleven en gedeputeerden van de provincie. Het heeft er de schijn van, dat dit overleg een meer structureel karakter zal krijgen. Het blijft vooralsnog de vraag of het uiteindelijk zal komen tot een provinciaal overleg bosbouw. Vermoedelijk zal eerder sprake zijn van periodiek overleg tussen het provinciebestuur en het bosbedrijfsleven.

11.2 Gebiedsvisies en gebiedsgericht beleid

De uitvoering van het beleid zoals geformuleerd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR), dient te worden vertaald in zogenoemd gebiedsgericht beleid. De uitwerking van dit gebiedsgerichte beleid vindt plaats in zogeheten gebiedsvisies. Deze regelen de inzet van instrumentarium en de afweging van middelen.

Uit het bosbedrijfsleven bereikten het Bosschap verontrustende berichten over de wijze waarop gebiedsgericht beleid en gebiedsvisies gestalte zouden krijgen. Er zouden redenen bestaan om zorg te hebben over de consistentie van het gebiedsgericht beleid, over de inzet van middelen hierbij en over de positie van het bos en de bosbouw in zowel het gebiedsgericht beleid als in de gebiedsvisies.

Een en ander was voor het Bosschap aanleiding voor een nader onderzoek. Hieruit blijkt, dat de provincies de gebiedsvisies op zeer verschillende wijzen hanteren. Sommige stellen geen gebiedsvisies op. Andere doen dat slechts gedeeltelijk, en in iedere provincie hanteert men een eigen interpretatie.

Dit voert tot inhoudelijk grote verschillen. Voor het bos en de bosbouw leidt dit zelfs tot zeer verschillende statussen in de diverse plannen.

Omdat de inzet van het instrumentarium en de middelen echter gerelateerd is aan het gebiedsgericht beleid, is niet alleen sprake van inconsistentie van beleid en van middelen, maar dreigt ook bestuurlijk de niet acceptabele situatie van rechtsongelijkheid voor de boseigenaar te ontstaan.

Deze constatering is des te klemmender, daar conform het SGR de provincies vanaf 1996 de gebiedsvisies zelf gaan opstellen en dit niet meer in samenspraak met het Rijk zullen doen.

Het Bosschap verzocht de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij daarom dringend om te bewerkstelligen, dat duidelijkheid ontstaat over de vraag in welke situaties het opstellen van gebiedsvisies in ieder geval gewenst is en over de minimum vereisten die daarbij aan de inhoud van gebiedsvisies worden gesteld, met name wat betreft de rol en de status van het bos en de bosbouw.

11.3 Toezichtsproblematiek

Onder begeleiding van de Stuurgroep Toezicht in Gelderland, waarin ook het Bosschap deelneemt, is verder gewerkt aan de totstandkoming van een tweetal Pilot-toezichtsprojecten in de Achterhoek en op de Veluwe.

Onderdeel van de projecten vormt de inzet van werklozen via de zogenoemde Melkert-banenregeling in de sfeer van toezicht in het buitengebied. Zij zouden als "oog en oor functionarissen" ter ondersteuning van de Buitengewoon Opsporingsambtenaren moeten gaan opereren.

Toepassing van de Melkert-banenregeling is gekoppeld aan een aantal in die regeling expliciet aangewezen gemeenten; dat werkte vertragend op de realisatie van genoemde pilot-projecten.

Een dringend verzoek van het Bosschap aan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij om bij zijn collega's van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Binnenlandse Zaken te pleiten voor rechtstreekse inzet van Melkertbanen ten behoeve van toezichtsprojecten in bos, natuur en landschap leverde niet veel op: de Melkert-banenregeling is in het leven geroepen in het kader van het grote steden-beleid en gebruikmaking ervan is gekoppeld aan de in de regeling expliciet aangewezen gemeenten.

In het najaar van 1995 is in de Werkgroep Werkgelegenheidsbevordering van het Bosschap een functie-omschrijving voor de Melkert-banen ten behoeve van toezichtprojecten in het buitengebied aan de orde geweest. Na enige discussie formuleerde de werkgroep als zijn opvatting, dat het werk van Melkert-mensen toch zeker voor 80% uit het feitelijke signaleringswerk moet bestaan. De banen dienen niet te zijn gericht op het vervullen van additionele werkzaamheden. De vrees bestaat namelijk, dat anders verdringing van reguliere werkgelegenheid zal optreden.

Ultimo juli 1995 vroeg het ministerie van Justitie het Bosschap te willen onderzoeken in hoeverre tot taakstraf veroordeelden zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van het bos-, natuur- en landschapsbeheer. Het Bosschap heeft daarop de Stuurgroep Toezicht verzocht om te bezien in hoeverre inzet van taakgestraften mogelijk is in het kader van toezichtsprojecten. In antwoord hierop wees de Stuurgroep op het volgende.

De "oog en oor functionarissen" moeten in bepaalde mate zelfstandig kunnen functioneren; dat kan van taakgestraften die onder begeleiding functioneren niet worden verwacht.

Door inzet van taakgestraften zal de constructie van toezichtskringen (politie, boa's, Melkertmensen) minder effectief en efficiënt worden.

De Stuurgroep adviseerde het Bosschap dan ook negatief te reageren op het voorstel om taakgestraften in te zetten waar het gaat om de versterking van het toezicht in het buitengebied.

11.4 Beleid en planvorming op provinciaal niveau

11.4.1 Bosbeleidsplan provincie Drenthe

In het najaar van 1995 werd in het Drents Bosoverleg een concept-versie van het Bosbeleidsplan Drenthe besproken. Vastgesteld kon worden, dat het gaat om een tamelijk volledige en genuanceerde beleidsnota, die in grote lijnen goed aansluit op het nationale Bosbeleidsplan.

De provincie blijkt voornemens op een groot aantal terreinen een (financiële) inspanning te willen leveren.

Opvallend is verder de aandacht voor (nieuwe) landgoederen.

Het Bosschap beperkte zijn inbreng in dit stadium tot een aantal redactionele opmerkingen en enkele beleidsinhoudelijke opmerkingen inzake clustering van aanleg van nieuw bos, instandhouding van het particuliere bosareaal, het voorgestane compensatiebeginsel, onderlinge afstemming van regelgeving.

Een bijgestelde concept-versie verscheen niet meer in het verslagjaar.

11.4.2 Notitie Bosverkenning Overijssel

In één van de vergaderingen van het Provinciaal Overleg Bosbouw is een door de directie-Oost van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij opgestelde notitie "Bosverkenning Overijssel" besproken.

De notitie behelst een verkenning van de actuele situatie en de mogelijkheden van het bos en de bosbouw in Overijssel. Hoewel de notitie als een nuttige exercitie kan worden bestempeld, plaatste het Bosschap een aantal stevige kanttekeningen bij de Bosverkenning.

- De Bosverkenning is duidelijk vanuit een beperkte invalshoek is geschreven: met name vanuit het Natuurbeleidsplan, in beperkte mate vanuit het Bosbeleidsplan. Door de sterke oriëntatie op het natuurbeleid is geen sprake van een evenwichtige benadering van de diverse functies/ontwikkelingsmogelijkheden van de bossen. Zo wordt adequate aandacht voor de productie-functie van het bos gemist. Het multifunctionele bos wordt meer als restpost behandeld, dan als een belangrijk doel op zich.
- Er wordt een erg optimistisch toekomstperspectief geschetst, terwijl het beleid onvoldoende instrumentarium bevat om één en ander te kunnen realiseren. Een realistischer voorstelling van zaken is wenselijk; daarbij moet de haalbaarheid worden afgezet tegen de bedrijfseconomische gevolgen voor de bosbedrijven, rekening houdende met de daaruit voortvloeiende noodzakelijke overheidssteuning.
- Het hoofdstuk over het bedrijfsmatig handelen gaat onvoldoende uit van de noodzaak om te komen tot positieve bedrijfsresultaten. De opvatting in de Bosverkenning, dat veel boscigenaren positieve bedrijfsresultaten slechts als een afgeleide doelstelling zouden zien, wordt door het Bosschap niet onderschreven, zo werd in de reactie aan het adres van de Directie-Oost van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij duidelijk gemaakt.
- Het belang van bosuitbreiding wordt gemotiveerd vanuit de betekenis voor de natuur, de recreatie, het landschap en het milieu. Dat is tot op zekere hoogte correct, b.v. in die gevallen waarin de grondaankoop door het rijk wordt gefinancierd. Wanneer derden geïnteresseerd zijn in bosaanleg zal echter de productie en oogst van hout een belangrijke rol spelen; met andere woorden: er is derhalve ook een financieel-economisch motief.

Ook door anderen zijn kritische kanttekeningen bij de Bosverkenning geplaatst. Een naar aanleiding van de diverse reacties bijgestelde notitie verscheen niet meer in het verslagjaar.

11.4.3 Strategische Plannen Gelderland

In december van het verslagjaar plaatste het Bosschap enkele kanttekeningen bij de voorontwerpen van de Strategische Plannen van Gelderland, te weten het Streekplan, het Waterhuishoudingsplan en het Gelders Milieuplan.

Streekplan

In het concept-Streekplan wordt naast de landbouw alleen de functie natuur onderscheiden. Dat betekent voor de bossen het alleen onderscheiden van de functie natuur. Daarmee wordt de in het overgrote deel van het bosareaal voorkomende multifunctionaliteit geen recht gedaan.

Het Bosschap is van oordeel, dat de diverse vormen van grondgebruik in het streekplan als zodanig moeten worden aangeduid/bestemd. Geadviseerd werd dan ook om zowel in de plantekst als op de zonerings-, functie- en ontwikkelingskaart bos en bosbouw als aparte vorm van grondgebruik (goed voor 25% van het landelijk gebied van Gelderland) te onderscheiden.

Het Bosschap wees erop, dat het onderscheiden van bosbouw/bos als grondgebruiksvorm op streekplan-niveau van wezenlijk belang is voor de doorwerking in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Verder dient het provinciale beleid inzake boscompensatie stevig te worden aangescherpt. Het Bosschap verwees daarbij naar zijn eigen voorstellen, die vooruitlopend op wijziging van de Boswet zijn ontwikkeld. De daarin gehanteerde compensatiefactoren liggen grosso modo een factor 10 hoger dan de Gelderse.

Waterhuishoudingsplan

In het concept-Waterhuishoudingsplan worden de voorwaarden en eisen die de bosbouw en de bossen stellen aan het (grond-)waterbeheer op geen enkele wijze uitgewerkt. Integendeel: er is sprake van een ten aanzien van de bossen eenzijdige benadering van zaken, waarbij het lijkt te gaan om aanpassing van het bosbeleid/bosbeheer aan het waterbeheer.

Het Bosschap illustreerde dat oordeel aan de hand van een aantal concrete voorbeelden uit het concept-plan.

Gelders Milieuplan

De doelen van het Gelders Milieuplan (GMP) richten zich op een depositie van 2400 mol per ha per jaar in het jaar 2000 en op 1400 mol per ha per jaar in het jaar 2010.

Met een depositie van verzurende stoffen van ca. 1400 mol per ha per jaar kunnen de meest ernstige effecten op bossen worden voorkomen. Voor erg gevoelige bossen is een depositie van ca 500 mol soms echter al te veel.

Op grond van het GMP zal aan de bossen in elk geval de komende 15 jaren niet de vereiste bescherming kunnen worden geboden. Het Bosschap sprak daarover zijn grote zorg uit en wees erop dat aanzienlijke aanscherping van het voorgestelde beleid hoogst urgent is.

11.4.4 Handleiding bestemmingsplan buitengebied Utrecht

Bij toeval kwam het Bosschap op de hoogte van de voorbereiding van een provinciale handleiding voor bestemmingsplannen buitengebied voor de provincie Utrecht.

Voor het Bosschap vormde dat aanleiding, om naast inhoudelijk commentaar op de concept-handleiding ook zijn teleurstelling uit te spreken over het feit, dat het niet betrokken is bij de voorbereiding van de handleiding.

Ten aanzien van dat laatste vernam het Bosschap van de desbetreffende gedeputeerde, dat het Bosschap niet was uitgenodigd bij de voorbereiding, omdat voor wat betreft de bosbouw/bossen wordt uitgegaan van het beleid uit het Regionale Bosplan voor Utrecht, dat destijds in samenwerking en nauw overleg met o.a. het Bosschap is opgesteld.

In zijn inhoudelijke commentaar etaleerde het Bosschap o.a. de volgende wensen.

- Het toekennen van een toetsingsfunctie aan de beschrijving in hoofdlijnen via het opnemen van aanvullende kwalitatieve en kwantitatieve criteria wordt nodig geacht in verband met de vereiste duidelijkheid en rechtszekerheid tegenover toepassers en gebruikers.
- Op de ontwikkelingskaart moet worden aangegeven waar bosaanleg conform het Structuurschema Groene Ruimte niet gewenst is; in de overige gebieden moet bosaanleg wel mogelijk zijn.
- De provincie moet zodanig sturen, dat de bestemmingsplan-voorschriften zich richten op het tegengaan van externe bedreigende factoren. Via sectorale wet- en regelgeving (b.v. Boswet) dient "intern" instandhouding, beheer en onderhoud adequaat te worden geregeld en gewaarborgd. Aanlegvergunningen dienen zich uitdrukkelijk te richten op het tegengaan van de externe bedreigende invloeden.
Aanlegvergunningen dienen de normale bedrijfsvoering niet te belemmeren.
- Er bestaat behoefte aan het voorzien van bouwpercelen in combinatie met bosaanleg ten behoeve van het stichten van nieuwe landgoederen.
Überhaupt bestaat behoefte aan een duidelijk herkenbare plaats voor landgoederen in het ruimtelijk beleid.
- Zonering dient niet alleen rondom natuurterreinen maar ook rondom bossen te worden gerealiseerd in verband met het tegengaan van verdere belasting van de bossen met depositie van verzurende stoffen en ter voorkoming van verdere verdroging.
- Er moet perspectief worden geboden om vrijkomende agrarische bebouwing te gebruiken voor het stichten van nieuwe landgoederen.
- Voor bos zou in het bestemmingsplan doorgaans de bestemming "bos" moeten worden gehanteerd, waar het gaat om de uitoefening van het bosbedrijf in de vorm van bosbouw; de bestemming "bos met accent natuur" kan worden gehanteerd alleen als het gaat om uitzonderlijke natuurwaarden (A-locaties Ecosysteemvisie Bos).

11.4.5 Startnotitie provinciaal bosbeleid Noord-Brabant

In het najaar van 1995 verscheen een - mede naar aanleiding van een groot aantal opmerkingen van het Bosschap - aanzienlijk verbeterde concept-Startnotitie Provinciaal Bosbeleid van de provincie Noord-Brabant.

Betroffen eerdere opmerkingen van het Bosschap o.a. duurzame instandhouding, functievervulling, beheer, bosuitbreiding en bosbedrijf, nu benutte het Bosschap de mogelijkheid om nog een enkele opmerking te maken betreffende de decentralisatie en wees in het kader daarvan op de bijzondere aanleiding voor het formuleren van een provinciale visie op het bos en de bosbouw. Bijzonder in Noord-Brabant zijn onder meer:

- de sterke versnippering van een groot deel van het bosareaal;
- de grote mate van eenvormigheid van een groot deel van het bosareaal;
- het relatief en absoluut grote areaal bos in eigendom bij lagere overheden;
- de ten opzichte van andere provincies achterblijvende vitaliteitstoestand van de bossen.

Vooraf in het licht van het laatste punt was het Bosschap van oordeel, dat de provincie in het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) een belangrijke taak heeft op het punt van de bevordering van het gebruik van de Regeling Effectgerichte Maatregelen (EGM). Via aanvullende provinciale ondersteuning kan de drempel tot gebruikmaking van die regeling i.c. de (te) hoge eigen bijdrage voor de boscijbezitters worden weggenomen.

Tenslotte vroeg het Bosschap aandacht voor de volgende punten in de bosbeleidsnotitie:

- een evenwichtiger benadering van de gewenste functievervulling, niet alleen gefixeerd zijn op de natuur;
- aandacht voor de mogelijkheid van bosaanleg in het kader van ecologische verbindingzones of bufferzones;
- versterking van de positie van de bosbedrijven o.a. via bevordering van samenwerking in de bosbouw.

Inmiddels bestaat goed ambtelijk en bestuurlijk contact en overleg tussen het Bosschap en de provincie Noord-Brabant, waarin deze onderwerpen punt van verdere bespreking vormen.

11.4.6 Handleiding bestemmingsplan buitengebied Noord-Brabant

In het vorige jaarverslag werd melding gemaakt van de teleurstellende gang van zaken rond de opstelling van de Handleiding Bestemmingsplan Buitengebied van de provincie Noord-Brabant en de fundamentele bezwaren van het Bosschap tegen onderdelen van deze handleiding.

De daarop volgende wijzigingsvoorstellen van de kant van de provincie waren voor het Bosschap aanleiding de zaak nog eens schriftelijk en mondeling (o.a. tijdens een overleg met enkele gedeputeerden) aan de orde te stellen.

Samengevat luiden de belangrijkste bezwaren van het Bosschap als volgt.

- Onveranderd wordt in de Handleiding voor het totale bosareaal vastgehouden aan $\pm 1/3$ multifunctioneel bos en $\pm 2/3$ natuurkerngebied.

Daarmee wordt een naar zijn aard en gebruik groot areaal multifunctioneel bos "verdonkeremaand" en behandeld en beregeld alsof het bos met accent natuur of natuurgebied is. Dat leidt op het niveau van het bestemmingsplan ongetwijfeld tot belemmeringen in de uitoefening van het bosbedrijf.

- In de voorgestelde wijzigingen worden nu ook in multifunctionele bossen vellingen ≥ 2 ha aan een aanlegvergunning gebonden; dat betekent een aanscherping van het beleid. In alle natuurkerngebied-bossen geldt een aanlegvergunning voor alle vellingen, ongeacht hun omvang. Het Bosschap acht dat ongewenst, onnodig en onwerkbaar. Wel is in bossen met accent natuur een aanlegvergunning voor vellingen ≥ 2 ha acceptabel.
- In de Handleiding ontbreekt nog steeds enige erkenning/onderkenning van het feit, dat bosbouw in principe een belangrijke bedrijfsmatige activiteit is met de houtproductiefunctie als onmisbare economische kurk. Wanneer regelgeving via het bestemmingsplan leidt tot belemmeringen in het bedrijfsmatig en economisch functioneren van bosbedrijven, dienen deze daarvoor te worden gecompenseerd.

Uiteindelijk werd op aanvaardbare wijze aan de belangrijkste bezwaren van het Bosschap tegemoet gekomen.

11.4.7 Verkeersinfrastructuur West-Brabant

In 1995 begon de inspraakprocedure betreffende de trace-keuze voor de A4-A16 in West-Brabant. Uit bosbouwkundig en landschappelijk oogpunt is hierbij met name het tracé tussen Bergen op Zoom en Zevenbergen van belang.

Het Bosschap spitte zijn commentaar dan ook toe op de weginfrastructuuralternatieven bij Steenberg, die bij Klutsdorp en die bij Halsteren.

De volgende aspecten werden in de beschouwingen betrokken:

- * de **omvang en kwaliteit van bos** en beboste terreinen (vragen als: gaat bosgrond verloren; worden bossen en/of landgoederen doorsneden);
- * de **beïnvloeding van de functies** van objecten door de nieuwe infrastructurele werken (vragen als: welke veranderingen ondergaan de functies van de objecten zelf; welke functies veranderen in de relatie van bos met de omgeving ervan);
- * de **beïnvloeding van de omgevingsfactoren** door de nieuwe infrastructurele werken (vragen als: welke veranderingen zullen bodem- en luchtkwaliteit en grondwater[stromen] ondergaan; in welke mate treedt geluidsoverlast op; wat zijn de gevolgen ervan voor het bos).

Op basis hiervan heeft het Bosschap een voorkeur uitgesproken voor het tracé van het Meest Milieuvriendelijke Alternatief(H11A). Voor bos, natuur, landschap, milieu en recreatie heeft dit tracé westelijk van Halsteren de geringste negatieve invloed. Er treedt een geringere doorsnijding op van bos-, natuur- of recreatiegebieden dan bij de andere alternatieven en de oppervlakte ervan boet nauwelijks in. Verder blijft de barrièrewerking beperkt tot die tussen de stadszone van Bergen-op-Zoom en de gebieden ten noordoosten ervan: tussen Halsteren en deze gebieden treedt de barrièrewerking niet op. Verstoring binnen de bos-, heide- en recreatieterreinen door geluidsdruk treedt in mindere mate op dan bij de andere alternatieven.

11.5 Beleid en planvorming op gemeentelijk niveau

11.5.1 Algemeen

Systematisch wordt de Staatscourant nagetrokken op aankondigingen van gemeenten betreffende bestemmingsplanprocedures (zowel voorbereidingsbesluiten en ter visie leggen van ontwerp-bestemmingsplannen als goedkeuringen door Gedeputeerde Staten van vastgestelde bestemmingsplannen).

In vervolg op VINEX en aangespoord door Rijk en Provincie gaan vele gemeenten over tot volledige herziening van hun Bestemmingsplannen Buitengebied. Bovendien is de volgende tendens waar te nemen: de Raad van State beslist in toenemende mate dat gemeenten die bestemmingsplannen ouder dan zo'n tien jaar als uitgangspunt van hun ruimtelijke-orderings-beleid blijven hanteren feitelijk een vorm van onbehoorlijk bestuur plegen. Bij beroepszaken (o.a. over vrijstelling overeenkomstig art.19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) tegen dergelijke gemeentes beslist de RvS steeds meer in het nadeel van deze gemeentes.

Vele, gelijktijdig lopende, bestemmingsplanprocedures zijn hiervan het gevolg.

In 1995 gaf dat voor het Bosschap dagelijks aanleiding om met diverse gemeenten contact op te nemen.

Het reageren op **voorbereidingsbesluiten** is een methode om -vroegtijdig en voor zover niet aanwezig- een ingang ter plaatse te verkrijgen.

Van daaruit is het mogelijk zicht te verkrijgen op lopende ontwikkelingen die bepalend zijn voor de herziening van bestemmingsplannen. Een dergelijke ingang is tevens nodig om via formele en informele contacten invloed te kunnen uitoefenen. Voorbereidingsbesluiten waarop het Bosschap reageerde werden genomen door 27 gemeenten (in chronologische volgorde): Simpelveld, Schoorl, Hooge en Lage Mierde, Haaren, Zundert, Ermelo, Eibergen, Maasbree, Horst, Voorschoten, Oisterwijk, Posterholt, Apeldoorn, Nuth, Heerenveen, Maasbree, Sleen, Diever, Rolde, Westerbork, Beilen, Norg, Exloo, Vries, Soest, Margraten en Someren.

Op 23 bestemmingsplannen reageerde het Bosschap met het indienen van een zienswijze. In chronologische volgorde waren dat bestemmingsplannen buitengebied van de gemeenten Vlagtwedde, Smilde, Rheden, Haaksbergen, Woudenberg, Amerongen, Renswoude, Maarn, Diepenheim, Roden, Diever, Zutphen, Odoorn, Smilde, Wolvega, Hoogezand, Zutphen, Schijndel, Sleen, Gasselternijveen, Vries, Hooge en Lage Mierde en Ruurlo.

Bij de beoordeling van (voor-)ontwerp-bestemmingsplannen wordt in ieder geval getoetst op:

- de aanduidingen/bestemmingen voor bos: "Bos" (in het algemeen) en "Bos met accent natuur" (in bijzondere, nader afgebakende gevallen);
- de aanwezigheid en de inhoud van aanlegvergunningenstelsels: deze behoren de bosbedrijfsvoering niet negatief te beïnvloeden;
- bouwvoorschriften: zijn eenvoudige voorzieningen/bouwwerken ten behoeve van beheer/onderhoud/functievervulling (o.a. bedrijfsschuur, hoogzit, brandtoren) mogelijk?
- Bestaat er planologisch ruimte voor bosaanleg en bosuitbreiding?

Wanneer onvoldoende of niet op de opmerkingen van het Bosschap op ontwerp-bestemmingsplannen wordt gereageerd, bestaat de mogelijkheid bij Gedeputeerde Staten van de desbetreffende provincie bedenkingen kenbaar te maken. In het verslagjaar deed het Bosschap dit ten aanzien van de (inmiddels) vastgestelde bestemmingsplannen van Ede en Onderbanken.

11.5.2 Herziening brochure "Bos en Bosbouw in het Bestemmingsplan Buitengebied"

In 1995 werd de herziening ter hand genomen van de brochure Bos en Bosbouw in het Bestemmingsplan Buitengebied, het zogenaamde "Groene Boekje".

De snelheid waarmee zich op het gebied van de ruimtelijke ordening en in de opvattingen over bos en bosbouw veranderingen voltrekken, maakte een algehele herziening en aanpassing nodig. De nieuwe versie zal volgens planning in de eerste helft van 1996 aan het Bestuur ter vaststelling worden voorgelegd. Vervolgens zal het beschikbaar worden gesteld aan terreinbeheerders en boscijgenaren. Een uitwerking van deze tekst in een meer juridische zin ten behoeve van en in overleg met gemeenten, VNG en IPO wordt eveneens voorbereid.

11.5.3 Inventarisaties bosbedrijven in het kader van herziening bestemmingsplannen

In de provincie Noord-Brabant wordt op grote schaal gewerkt aan de voorbereiding van de herziening van bestemmingsplannen voor het buitengebied van gemeenten. Ook in Limburg begint dit op gang te komen.

In een vorig jaarverslag werd reeds vermeld, dat één en ander geschiedt in regionaal verband. Daarbij worden resultaten van onderzoek, inventarisaties en analyses - in de fase voorafgaande aan de eigenlijke herziening van de bestemmingsplannen - regionaal geclusterd en neergelegd in zogenaamde paraplunota's.

Aangezien bij de desbetreffende inventarisaties en analyses de bosbouw/bossen en bosbedrijven overwegend buiten beschouwing zijn gebleven, heeft het Bosschap eigener beweging inventarisaties uitgevoerd.

Voor de regio's "Peelgemeenten" (Asten, Bakel en Milheeze, Deurne, Gemert en Someren) en "Midden-Brabant" (Diessen, Hilvarenbeek, Hooge en Lage Mierde, Moergestel, Oost-, West- en Middelbeers en Reusel) had die inventarisatie reeds in 1994 plaats.

In het verslagjaar zijn inventarisaties uitgevoerd in de regio's:

- Midden-Limburg (Horst, Maasbree, Sevenum en Venlo);
- Zuidelijke Kempen (Bergerijk, Luyksgestel, Riethoven en Westerhoven);
- Beerzede (Bladel en Netersel, Hoogeloon, Oirschot, Oost-, West- en Middelbeers en Vessem);
- Tilburg e.o. (Tilburg, Loon op Zand, Udenhout en Drunen);
- Zuidelijk Stroomgebied Mark (Baarle-Nassau, Breda, Chaam, Nieuw-Ginneken, Rijsbergen en Zundert); inventarisatie nog niet afgerond.

Dat voor de herziening van bestemmingsplannen en de positie van de bosbouw/bossen daarbij belangstelling bestaat bij de sector moge blijken uit de respons op de enquêtes, die uiteen loopt van 50-60% voor wat betreft het aantal inzendingen en van 65-90% voor wat betreft het daarmee corresponderende areaal bos.

De enquêtes hebben een groot aantal algemene en ook zeer gedetailleerde gegevens opgeleverd betreffende de functievervulling van de bossen, knelpunten bij de bosinstandhouding en het bosbeheer, toekomstplannen en opvattingen bij eigenaren/beheerders over de benadering van bosbouw/bossen/bosbedrijven in de bestemmingsplannen.

In het kader van dit jaarverslag wordt daarop thans niet verder ingegaan.

De resultaten van de inventarisaties zijn aan de desbetreffende gemeenten en de stedenbouwkundige bureaus toegezonden; dat heeft reeds geleid tot verder overleg met een aantal gemeenten en nadere contacten met stedenbouwkundige bureaus.

Aldus zijn in een aantal gevallen al enkele hoofdlijnen uit de inventarisaties overgenomen en konden paraplunota's in voor de bosbouw/bossen/bosbedrijven gunstige zin worden bijgesteld.

11.5.4 Kadernota's herziening bestemmingsplannen buitengebied

Naast de inventarisaties onder bosbedrijven ter voorbereiding op de herziening van bestemmingsplannen van de desbetreffende gemeenten werd op het secretariaat van het Bosschap ook aandacht besteed aan de inhoud van Kadernota's voor clusters van gemeenten (zogenaamde paraplunota's).

In een aantal gevallen kon met mondeling overleg worden volstaan; in enkele gevallen werd schriftelijk gereageerd.

Ten aanzien van de herziene kadernota voor het gebied van de gemeenten Horst, Maasbree, Sevenum en Venlo constateerde het Bosschap een belangrijke verbetering ten opzichte van een eerder verschenen editie.

Wél moest nog eens aandacht worden gevraagd voor de noodzaak om bossen óók als belangrijk onderdeel van de hier onderscheiden ecologische structuur te vermelden met de wenselijk geachte bufferzones tegen verzuring en verdroging. Zoals elders ook vaak het geval was, moest er ook in dit gebied op worden gewezen, dat het noodzakelijk is om bosgebieden en natuurgebieden van elkaar los te zien. Door de onjuiste vereenzelviging van bossen met accent natuur met natuurgebieden ontstaan ongewenste situaties bij de uitwerking van het ruimtelijk beleid in bestemmingsplannen.

Het leidt - zo leert de praktijk - tot een beperkte opvatting met betrekking tot gebruik en functievervulling van de bossen bij de gemeente en derhalve in het bestemmingsplan tot alle onnodige, beperkende regelgeving van dien.

Voor het gebied van de Zuidelijke Kempen (Bergeyk, Luyksgestel, Riethoven en Westerhoven) kwam een eerste tussenrapportage op tafel. Hier wees het Bosschap op het feit dat een kwart van het grondgebied van deze gemeenten (2400 ha van de ca 10000 ha) bestaat uit bos. Onderkenning en erkenning van de bosbouw als een bedrijfsmatige activiteit is daar op zijn plaats. Het bos dient derhalve niet alleen op zijn betekenis voor natuur en landschap, maar evenzeer op zijn functioneel-economische betekenis te worden beoordeeld.

Het Bosschap zette in zijn commentaar - waar opvattingen in de nota dat noodzakelijk maakten - uiteen, dat óók het landschap aan een zekere dynamiek onderhevig is. Dat geldt ook voor de bossen en dat vraagt om een adequaat beheer, gebruik en onderhoud, afgestemd op de actuele en/of potentiële waarden/functies van die bossen. De planologie dient daaraan vervolgens de nodige ruimte te bieden.

Tegen de achtergrond van dat laatste feit moest ook hier worden gewezen op de ongewenste "onderbrenging" van een groot gedeelte van de bossen onder de door de provincie Noord-Brabant gehanteerde noemer "natuurschone gebied".

11.5.5 Bosontwikkelingsplannen

Bos en bosaanleg kunnen wezenlijk bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid van het landelijk gebied. Het Bosschap streeft er naar om binnen zijn taakopdracht en mogelijkheden dergelijke kwaliteitsverbeteringen van landschap en woonomgeving waar mogelijk te stimuleren.

In 1995 kwam het Bosontwikkelingsplan Bellingwedde-Stadskanaal-Vlagentwede aan de orde. Vanuit het Bosschap werd aandacht gevraagd voor een aantal ongerijmdheden binnen het plan zelf en in relatie met andere overheidsplannen. Gewezen werd op de onwenselijkheid om bosuitbreiding uitsluitend in zoekgebieden voor bosontwikkeling te concentreren. Verder wordt naar de mening van het Bosschap niet of onvoldoende aandacht besteed aan de rol die particuliere grondeigenaren bij bosaanleg in Oost Groningen kunnen spelen. Daarnaast attendeerde het Bosschap op de in het plan slechts terloops aangestipte ontwikkeling van Nieuwe Landgoederen. Ook werd gewezen op het feit, dat uit het plan niet kan worden afgeleid, op welke wijze de voor grondeigenaren evidente nadelen van concentratie en clustering van bosontwikkeling op de vermogenspositie en de bedrijfsvoering gecompenseerd zouden kunnen worden. Tenslotte wees het Bosschap op de onduidelijke juridische status van het plan en de wazige inspraakmogelijkheden erop.

12. MILIEU-AANGELEGENHEDEN

12.1 Mest- en ammoniakbeleid

In 1995 is door het Bosschap de nodige aandacht besteed aan het mest- en ammoniakbeleid in het kader van de totstandkoming Integrale Notitie mest- en ammoniakbeleid. In de Integrale Notitie worden de hoofdlijnen van het beleid uiteengezet. Daaruit blijkt, dat in het beoogde jaar 2000 geen evenwicht zal zijn bereikt; in 2010 evenmin. Derhalve moet een aanzienlijke achteruitgang voor bos en natuur worden gevreesd.

In het najaar van 1995 nam het bestuur van het Bosschap kennis van deze zorgelijke ontwikkeling en besloot richting politiek de nodige stappen te ondernemen.

In een persbericht "Mestbeleid schadelijk en risicovol" wees het Bosschap erop, dat het tekortschietende mest- en ammoniakbeleid een zware hypotheek legt op de instandhouding en functievervulling van het bos in Nederland. Kwaliteit en duurzaamheid van het bos blijven negatief beïnvloed worden en op termijn blijft de onzekerheid bestaan.

Bosbeleid en milieubeleid sporen op deze wijze niet. Aan boscijgenaren en terreinbeheerders wordt niet de voor de bedrijfsvoering nodige zekerheid (continuïteit) geboden. Verder blijven de schade en de kosten die worden gemaakt om de effecten van de milieubelasting op de bossen terug te dringen, de bedrijfsvoering belasten.

De in de Boswet verankerde duurzame instandhouding en ontwikkeling van de bossen staat op de tocht.

12.2 Uitvoering Meerjarenplan Gewasbescherming in de bosbouwsector

Via een aantal zogenoemde sector-werkgroepen wordt uitwerking gegeven aan het beleid van Meerjarenplan Gewasbescherming. Voor wat betreft de bosbouwsector gaat het daarbij om de sector-werkgroep "Openbaar Groen".

Voor rekening van de sector "openbaar Groen" komt ca. 0.5% van het totale verbruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarin vallen de bossen onder het segment "landelijk gebied droog", dat niet meer dan ca. 5% van het "verbruik" van genoemde sector uitmaakt. Tenslotte nemen in dit segment de bossen een zeer bescheiden plaats in.

Aldus moet worden vastgesteld, dat de bosbouwsector slechts een verwaarloosbaar aandeel (minder dan 0.3 promille) van het totale verbruik van gewasbeschermingsmiddelen voor zijn rekening neemt. Daarbij komt ook nog, dat de tot voor kort enige grootverbruiker binnen de bosbouw, het Staatsbosbeheer, in enkele jaren tijds zijn verbruik tot vrijwel nul heeft gereduceerd.

Bovenstaande constatering is van belang in het licht van het voornemen om de participanten in de sector "Openbaar Groen" een convenant te laten ondertekenen tussen het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en vertegenwoordigers van de doelgroepen uit de sector, ter uitvoering van het Meerjarenplan Gewasbescherming. Als zodanig is het Bosschap beoogd mede-ondertekenaar.

Aan de sector "Openbaar Groen" is in een eerder stadium door het Bosschap reeds kenbaar gemaakt, dat nog niet zeker is, dat het convenant zal worden ondertekend; enerzijds omdat het verbruik door het bosbedrijfsleven vrijwel nul is en derhalve per convenant op dat punt niet veel meer te regelen valt, anderzijds omdat vanuit de bosbouwsector wel personele/materiële/financiële inspanning wordt verwacht.

Als aan het bestuur van het Bosschap een convenant wordt voorgelegd, zal dat dan ook helderheid meten verschaffen over de financiële consequenties en (eventuele) andere verplichtingen.

Het convenant verscheen nog niet in 1995.

12.3 Kosten toelating bestrijdingsmiddelen

Het Bosschap heeft zitting in de Bestrijdingsmiddelencommissie, een orgaan dat o.a. de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij - al dan niet op zijn verzoek - van advies dient.

In het najaar van 1995 was in de Bestrijdingsmiddelencommissie een concept-Regeling tot wijziging toelating bestrijdingsmiddelen 1995 aan de orde. Daarin diende zich voor de bosbouwsector een vervelend knelpunt aan.

Voor een aanvraag tot toelating van een bestrijdingsmiddel, tot verlenging van die toelating, tot wijziging van de samenstelling van het middel of tot wijziging van het gebruiksgebied zijn op grond van bovengenoemde Regeling aanzienlijke bedragen verschuldigd aan het College Toelating Bestrijdingsmiddelen (CTB). Enkel en alleen uit die bijdragen wordt het functioneren van het CTB gefinancierd. Het Bosschap liet weten daartegen ernstige bedenkingen te koesteren.

Ten eerste ontwikkelt het CTB ook andere taken en activiteiten, die met de aanvraag van toelating, etc. van een bestrijdingsmiddel geen (rechtstreeks) verband houden. De kosten daarvan worden evenwel wel uit de aanvraag-bijdragen gedekt. Ten tweede is het zo, dat op basis van de huidige bijdrage-structuur iedere aanvrager dezelfde bijdrage moet betalen, ongeacht de hoeveelheid te gebruiken middel(en) of de omvang van het gebruiksgebied danwel het met het gebruik beoogde bedrijfseconomische effect.

Het Bosschap concludeerde, dat daarmee in elk geval de bosbouwsector onevenredig zwaar wordt belast, omdat in die sector de hoeveelheid te gebruiken middelen verwaarloosbaar is en het bedrijfseconomisch nut gering.

Duidelijk is, dat hier dringend behoefte bestaat aan een gedifferentieerde bijdrage-regeling voor de aanvraag om toelating van een bestrijdingsmiddel: de bosbouw heeft duidelijk behoefte aan een kleingebruikers-regeling.

12.4 Vitaliteit bossen in 1995

Aan het jaarlijkse onderzoek van het Informatie- en Kenniscentrum (IKC) Natuurbeheer naar de vitaliteit van de bossen in Nederland kunnen onder meer de volgende conclusies worden ontleend.

- Van de afzonderlijke boomsoorten vertonen de beuk en in iets mindere mate de eik en de Japanse Lariks een achteruitgang in vitaliteit ten opzichte van 1994.
- De gemiddelde vitaliteit van de bossen op de zandgronden in Nederland is enigszins verslechterd ten opzichte van 1994.
- De boomsoorten fijnspar, douglas en Corsicaanse den vertonen een negatieve trend in de ontwikkeling van de vitaliteit over de periode 1984-1995.
- Vergeleken met 1994 is de vitaliteit in het oostelijk, midden en zuidelijk bosgebied enigszins verslechterd, maar niet significant. De vitaliteit in de andere bosgebieden bleef min of meer gelijk.

Het Bosschap nam kennis van de vitaliteitscijfers over 1995, maar gaf geen inhoudelijke reactie.

Dat neemt niet weg, dat duidelijk is, dat op een aantal punten de situatie er niet rooskleurig uitziet. In dat licht wordt met meer dan normale belangstelling uitgezien naar het moment waarop zodanig gegevens beschikbaar komen, dat analyses kunnen worden uitgevoerd naar de relatie tussen vitaliteit en terzake bepalende factoren.

13. GRONDWATERAANGELEGENHEDEN

13.1 Beheersplan grondwaterkwantiteit Utrecht

In het najaar van 1995 reageerde het Bosschap op het ontwerp-Beheersplan waterkwantiteitsbeheer van de provincie Utrecht. De beleidspunten en de daarmee na te streven resultaten konden worden onderschreven. Niettemin meende het Bosschap te moeten wijzen op een belangrijk punt voor verdere afwegingen binnen het grondwaterkwantiteits-beleid. Dat betreft het volgende.

In het algemeen worden in de bosbouw anti-verdrogingsmaatregelen toegejuicht, maar met maatregelen die het herstellen van verdrogingsverschijnselen beogen moet voorzichtig worden omgegaan. In dat licht moet worden vastgesteld, dat met name bomen die zich aan drogere omstandigheden hebben aangepast juist bij "vernatting" niet in staat zijn hierop adequaat te reageren. Dat leidt gemakkelijk tot vitaliteitsverlies en sterfte van bomen of zelfs van de bosopstand.

Overigens zijn er naast ecologische ook bosbedrijfseconomische consequenties en gevolgen voor de recreatiefunctie. Het Bosschap vond het in zijn reactie dan ook van belang, dat een ieder die met gevolgen van (gedeeltelijk) herstel van oorspronkelijke grondwaterstanden kan of zal worden geconfronteerd, bij de uitvoering ervan betrokken wordt. Ten aanzien van de bossen moet voor wat betreft dat laatste naast rijksdiensten en terreinbeherende organisaties nadrukkelijk ook worden gedacht aan particuliere bos- en landgoedeigenaren.

13.2 Omvorming donker naaldbos in het kader van grondwaterbeheer

Medio 1995 kwam de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij met een beleidsreactie op de omvorming van donker naaldbos naar licht naaldbos of loofbos, in de wandeling algemeen aangeduid als de "verloofing" (zie ook jaarverslag 1994).

In zijn reactie merkt de op, dat verloofing in het multifunctionele bos op gespannen voet kan staan met het beleid op het gebied van bos en houtvoorziening, indien het grootschalig en in korte tijd zou worden uitgevoerd.

Afname van de productiecapaciteit van het bos in Nederland als gevolg van verloofing en met name de afname van het areaal douglas is een punt van zorg. Dit moet worden gezien in het licht van de bedrijfseconomische positie van de bos- en houtsector in ons land op de langere termijn en in het licht van het beleid dat erp is gericht in Nederland meer hout uit binnenlandse bronnen te gebruiken en te verwerken, aldus de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in zijn reactie.

Alles overwegende is het advies van de aan alle betrokkenen om de eerstkomende jaren terughoudendheid te betrachten ten aanzien van verloofing op grote schaal, omdat er thans nog grote onzekerheden bestaan over de werkelijke effecten op de aanvulling van het grondwatervolume en over de ecologische en bedrijfseconomische gevolgen van verloofing.

De verwacht daarover meer duidelijkheid onder meer na inwinning van het advies terzake van de Raad voor het Natuurbeheer.

Uit eind december 1995 bracht de Raad voor het Natuurbeheer aan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij advies uit over verloofing. Dat brengt in feite weinig nieuws en is op een aantal punten onvolledig. Veel is nog niet helder en op diverse punten wordt in het advies dan ook gesteld dat aanvullend onderzoek meer duidelijkheid kan brengen.

Het Bosschap is van oordeel dat - in afwachting van de noodzakelijke duidelijkheid op een aantal punten - uiterste terughoudendheid op zijn plaats is, zeker op het punt van grootschalige omvorming.

In het verslag over 1994 kon worden vermeld, dat in Gelderland de Werkgroep "Loven en Bieden" van start is gegaan, waarin vertegenwoordigers van terreinbeherende organisaties, de Gelderse Nutsbedrijven en het Bosschap deelnemen. Het gaat daarin slechts over de condities waaronder verloofing acceptabel is.

In een brief medio februari 1995 werd door het Bosschap nog eens gewezen op de onvolkomen en beperkte feitenkennis tot nu toe over mogelijke effecten van verloofing.

Verder werden de relevante spelregels en condities bij daadwerkelijk uit te voeren (kleinschalige) verloofing nog eens zwart op wit weergegeven.

14. WATERSCHAPSAANGELEGENHEDEN

14.1 Reglementering waterschappen

In de provincie Gelderland heeft de reorganisatie van het waterschapsbestel o.a. tot doel te komen tot de instelling van de all-in waterschappen "Vallei en Eem" en "Veluwe".

In de zomer van het verslagjaar heeft het Bosschap gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bedenkingen in te brengen tegen de ontwerp-reglementen voor deze beoogde waterschappen.

Hoofdmoot van de bedenkingen vormde het feit, dat het voornemen bij de provincie bestaat om geen kwaliteitszetels toe te kennen aan eigenaren van bossen en natuurterreinen.

Blijkens de Waterschapswet kan toekenning van kwaliteitszetels in het bestuur van een waterschap kan aan de orde zijn, wanneer individuele belanghebbenden zijn aan te wijzen, voor wie het niet meer dan redelijk is dat zij op grond van de uitgestrektheid van hun belang rechtstreeks in dat waterschap zijn vertegenwoordigd.

Eigenaren en beheerders van bossen en natuurterreinen dienen naar het oordeel van het Bosschap in voorkomende gevallen - gelet op de uitgestrektheid van hun terreinen - derhalve juist voor die kwaliteitszetels in aanmerking te komen.

Het argument van de provincie om aan eigenaren van bossen en natuurterreinen geen kwaliteitszetels toe te kennen, luidt dat de belangen van deze categorie ook zijn gewaarborgd bij rechtstreekse verkiezingen. In de praktijk is dat niet zo: eigenaren van bos en natuurterrein vormen in waterschapsbesturen doorgaans verwaarloosbare fracties.

Het Bosschap heeft dan ook grote moeite met de opvatting van de provincie op dat punt.

Behalve het gebrek aan waarborging van belangen bij rechtstreekse verkiezingen maken naar het oordeel van het Bosschap ook de verplichtingen, verantwoordelijkheden en voorwaarden, die óók de provincie Gelderland aan de boscijgenaren oplegt, toekenning van de gewenste kwaliteitszetels tot een volstrekt terechte en niet meer dan normale zaak.

15. HET ZAADCOMITÉ

15.1 Cultuur- en gebruikswaarde-onderzoek

Het Zaadcomité beraadde zich over een door de Nederlandse Bond van Boomkwekers (NBVB), Cultuurgroep voor bos- en haagplantsoenkwekers uitgebrachte notitie inzake cultuur- en gebruikswaardeonderzoek bos- en haagplantsoen met projectvoorstellen.

Het belang van dit onderzoek werd gerelateerd aan de in 1994 door het Bosschapsbestuur vastgestelde beleidsnotitie "De praktijkrelevante Bosbouwonderzoeksvraagstukken".

Doel van deze notitie was het rendement van het bosbouwonderzoek te verbeteren. Eén van de onderzoeksgebieden die in de notitie aan de orde kwam, was dat van de veredeling/selectie. Aandacht werd daarbij in het bijzonder gevraagd voor het aspect "inheems genetisch" van het in de handel zijnde bosplantsoen.

De Bosschapsopvattingen dienaangaande werden uitgedragen in het overleg gebruikswaardeonderzoek, dat onder voorzitterschap stond van de NBVB - Cultuurgroep van bos- en haagplantsoenkwekers.

Op voorstel van het Bosschap werd een enquête gehouden onder de terreinbeheerders en andere gebruikers van bosplantsoen, zoals Rijkswaterstaat en Landinrichtingsdienst met als belangrijkste conclusie de grote waarde die gebruikers hechten aan genetische aspecten en herkomst bij aankoop van plantsoen.

Besloten werd de NBVB als volgt te berichten:

- het Bosschap hecht grote waarde aan veredelings- en selectie-onderzoek, alsmede aan voorlichting aan de praktijk daarover via de rassenlijst voor bomen.
De enquête heeft een juist beeld opgeleverd van wat de praktijk dienaangaande voor wensen heeft;
- het Bosschap zal het gebruikswaardeonderzoek dat gericht is op de genetische kwaliteit en het inheemse aspect daarvan, mede onder de aandacht brengen van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;
- de voorstellen, zoals deze in de notitie van de NBVB zijn geformuleerd, worden gezien als onderwerpen die projectgewijs verkend en in onderzoekvoorstellen uitgewerkt moeten worden. Die zijn bepalend voor wie wat dient te onderzoeken en hoe dit dient te worden gefinancierd; bijvoorbeeld door de overheid, de producenten, dan wel de afnemers van plantmateriaal.

15.2 Ontwerp-NEN norm 7412 norm bos- en haagplantsoen

Met inbreng van deskundigen uit het bosbouwbedrijfsleven en de boomteeltsector zijn vanuit de wens om nadere invulling te geven aan de ontwikkeling van kwaliteitssystemen in de bosbouw en de groenvoorzieningsbranche door het Nederlands Normalisatie Instituut (NNI) eisen, criteria en leveringsvoorwaarden voor bos- en haagplantsoen opgesteld die onder de titel "NEN norm 7412 bos- en haagplantsoen" in december 1995 definitief werden vastgesteld.

Het Zaadcomité heeft op de norm in haar ontwerp-fase ingesproken.

De opmerkingen waren deels van technische aard en hadden verder betrekking op de wens over te gaan tot productcertificering via de NAKB (Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Bloemisterij- en Boomkwekerijgewassen).

De NEN norm 7412 bevat criteria en eisen voor de kwaliteit van bos- en haagplantsoen inclusief bewortelde stek van de soorten populier en wilg althans voorzover deze betrekking hebben op soorten voorkomend in de rassenlijst van bomen. In de norm staan alleen meetbare zaken zoals lengtemaat, wortelhals en stammiddellijn. De norm geeft aan, op welke wijze bos- en haagplantsoen moet worden aangeduid en is een hulpmiddel om te beoordelen of plantmateriaal aan de gestelde eisen, voor zowel de teelt als de aflevering, voldoet.

De NEN norm 7412 zal verder bijdragen tot de bewustwording van de betekenis van minimum kwaliteitseisen in de kwekerij-fase voor bos- en haagplantsoen voor zowel producent als gebruiker. Waarde van de norm is het nu zeer slecht plantmateriaal, zoals dat helaas nog te vaak op de markt komt, zal hiermee gemakkelijker kunnen worden geweerd.

15.3 Rassenlijst voor bomen

Het Zaadcomité nam kennis van het voornemen om in het kader van de wijziging van de Zaaizaad- en Plantgoedwet (ZPW) aan de rassenlijstcommissie hun wettelijke status te ontnemen. De Ministers van Justitie en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij werd gewezen op het belang van de nationale regelgeving in het kader van de EEG-richtlijn voor bosbouwkundig teeltmateriaal. Hierin is opgenomen dat in het verkeer te brengen bosbouwkundig teeltmateriaal dient te voldoen aan de cultuur- en gebruikswaarde-eis.

Deze richtlijn is immers in de Nederlandse wetgeving opgenomen in de reglementen van de NAKB. Op grond van deze richtlijn moet er altijd een lijst van geselecteerde en getoetste opstanden (zaadbronnen) zijn.

Het Bosschap was van oordeel dat de wettelijke status van de rassenlijst van bomen gehandhaafd dient te worden. Immers, de rassenlijst is voor de gehele bosbouwketen (bos- en houtkolom) een noodzakelijke kwaliteitswaarborging voor het toe te passen teeltmateriaal. Het vervallen van de wettelijke basis van deze commissie heeft, aldus het Bosschap, nadelige gevolgen voor de bos- en houtketen van zaadhandel tot houtverwerking.

In het licht van het bovenstaande, verzocht het Bosschap dan ook, om in het Wetsvoorstel tot wijziging van de Zaaizaad- en Plantgoedwet, de wettelijke basis van de rassenlijsten in ieder geval via opneming van een "kan bepaling" mogelijk te maken, zoals was voorzien in een in maart 1992 ingediend wetsvoorstel.

In december 1994 berichtten de beide ministeries dat zij het voorstel om aanbevelende rassenlijsten door een zogenaamd "kan-artikel" mogelijk te maken, gelet op het puur informatieve karakter van deze rassenlijsten, afwezen. Zij vonden een wettelijke regeling, uit een oogpunt van terughoudendheid met regelgeving, niet aanvaardbaar.

Het Zaadcomité vond deze argumenten niet overtuigend. Een rassenlijst heeft in eerste instantie een aanbevelend en niet zo zeer een informatief karakter. Informatief is te vrijblijvend.

Aan het eind van de verslagperiode verscheen de zesde rassenlijst voor bomen met op basis van onderzoeksgegevens en praktijkgegevens aan te bevelen rassen en herkomsten die op grond van hun genetische kwaliteit aanbevolen worden voor bos- en landschapsbouw en/of voor straten en lanen in het stedelijk gebied. De rassenlijst verschijnt in principe eens in de vijf jaar.

16. BOSBRANDWEER

16.1 Beëindiging bijdrage ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan de bosbrandweer

Het Bosschap nam in juli 1995 met teleurstelling kennis van het besluit van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij om de jaarlijkse, sedert 1954 toegekende, bijdrage aan de bosbrandweer en daarmee aan de regionale bosbrandweerorganisaties af te schaffen, aangezien deze bijdrage het karakter van een exploitatiebijdrage heeft.

Het Bosschap wees er in een brief aan het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op, dat deze organisaties met een operationeel gebied van in totaal 282.000 ha zich inzetten voor de bescherming van bossen en natuurterreinen tegen brand door middel van onder meer vliegtuigsurveillance - in 1976 met steun van het ie opgezet - en de bewaking van terreinen onder brandgevaarlijke weersomstandigheden vanuit torens en andere observatieposten. Het gaat daarbij vaak om de bescherming van gebieden met grote natuur- en recreatieve waarden en gebieden - zoals de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug - met een grote concentratie van verblijfsrecreatie die bij brand om redenen van openbare veiligheid soms snel moeten kunnen worden ontruimd.

Door het werk van deze organisatie is door vroegtijdige ontdekking van brand veel bos- en natuurterrein gespaard gebleven en konden vele branden die via surveillance werden ontdekt in de kiem worden gesmoord. De laatste twintig jaar zijn dankzij de activiteiten van deze organisaties calamiteiten zoals de brand bij Schaarsbergen in 1976 uitgebleven.

Verder zijn deze organisaties actief op het terrein van de publieksvoorlichting over het voorkómen van brand in bossen en natuurterreinen en de voorlichting inzake de methodiek van de bestrijding van bosbranden waarvoor namens die organisaties cursusmateriaal is ontwikkeld. Het Bosschap concludeerde dan ook dat:

- het plotseling wegvallen van de rijkssubsidie die via het Bosschap de bosbrandweerorganisaties bereikt, bij een aantal organisaties ertoe zal leiden dat het activiteitsniveau met betrekking tot onder meer luchtsurveillance zal moeten worden beperkt. Vooral geldt dit voor de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug en in mindere mate voor Overijssel;
- het laten vervallen van de bijdrage betekent dat er geen gelden zullen zijn die voor onderzoek en voorlichting kunnen worden ingezet;
- met het laten vervallen van de vaste jaarlijkse bijdrage de rijksoverheid duidelijk maakt geen of althans geen structurele rol en taak meer te zien ten aanzien van de bescherming van bos- en natuurterreinen tegen brand en ter voorkoming van calamiteiten en dat kan een signaal zijn voor anderen om zich hierover eveneens te beraden en hun betrokkenheid ter discussie te stellen.

Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij werd verzocht zich nader te beraden op de gevolgen die het wegvallen van de rijksbijdrage heeft voor het werk van de bosbrandweerorganisaties vooral voor het Veluws Bosbrandweer Comité, de Provinciale Overijsselse Stichting voor de Bosbrandbestrijding en de Utrechtsche Bosbrandweer Vereniging.

Dit beraad resulteerde in de mededeling van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij dat voor 1996 en volgende jaren op voorhand een bijdrage voor de bosbrandbestrijding niet uitgesloten is, maar deze bijdrage alleen verstrekt kan worden op basis van een projectsubsidie.

16.2 Verplichte areaalsheffing op bos en natuurterreinen door gemeenten ten behoeve van het Veluws Bosbrandweer Comité

In de in november 1995 gehouden algemene bestuursvergadering van het Veluws Bosbrandweer Comité (VBC) werd in verband met de vrij penibele financiële positie van dit comité besloten na te gaan of het mogelijk is om ter bekostiging van de uitgaven voor vliegtuigsurveillance via gemeentelijke verordening een areaalsheffing op te leggen aan eigenaren van bossen en natuurterreinen (profijtbeginsel).

Voor de goede orde: de inkomsten van organisaties als het VBC zijn afkomstig van onder meer gemeenten, ministeries Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Defensie en overige contribuanten.

De vrijwillige bijdragen van de deelnemende gemeenten op de Veluwe (steden zowel als plattelandsgemeenten) komen ten laste van hun gemeentelijke begrotingen. Zij zijn gerelateerd aan respectievelijk f 0,10 per inwoner en f 0,25 per ha van het in die gemeente aanwezige bos- en natuurterrein en bedragen $\pm$ 70% van het totaal aan inkomsten.

Het Bosschap besloot tegen de verplichte areaalsheffing stelling te nemen.

Het is - aldus het Bosschap - in feite een gemeentelijke belasting op bosgronden, terwijl bosgronden juist van gemeentelijke onroerende zaak belasting zijn vrijgesteld. Boseigenaren moeten ook niet langs de omweg van het profijtbeginsel via heffingen worden gedwongen aan vliegtuigbewaking mee te betalen.

In dit verband is van belang te onderkennen, dat bouseigenaren:

- zelf geen brand veroorzaken, wél de bezoekers van bos;
- beheersmaatregelen (waaronder extra toezicht) nemen ter voorkoming of beperking van brandgevaar;
- op grond van de Bosbrandverordening Bosschap maatregelen (met betrekking tot boswegen) moeten nemen, gericht op bereikbaarheid en toegankelijkheid van bossen voor de brandweer.

Verder kan worden vastgesteld dat bij een gemeentelijke heffing voor surveillance niet alleen eigenaren van bossen en natuurterreinen, maar dan ook eigenaren van andere objecten (campings, hotels en villa's) daaraan zouden dienen mee te betalen (profijtbeginsel).

Besloten werd terzake met het VBC overleg te voeren. Dit overleg vond in 1995 niet meer plaats.

17. FINANCIËEL OVERZICHT

Rekening van baten en lasten 1995

Baten

Heffingen	1.255.242.99
Diensten aan derden	57.250.--
Overige baten	127.039.19

Totaal baten	1.439.532.18
	=====

Lasten

Vergaderkosten en vergoeding voorzitter	74.821.70
Personeelsuitgaven en reis- en verblijfkosten	878.712.97
Huisvestings- en bureaunkosten	190.613.89
Diensten door derden	12.631.25

Subsidies en bijdragen:

1. Boomfeestdag	2.500.--
2. S.E.R.	2.344.--
3. Stichting Bos en Hout	37.500.--
4. De Landeigenaar	1.000.--
5. Perscentrum Nieuwspoort	100.--
6. Instituut voor Natuurbeschermingseducatie	100.--
7. Landbouw-Economisch Instituut	30.000.--
8. Nederlands Bosbouw Tijdschrift	1.000.--
9. Stichting B.O.S.	1.000.--
10. Houtoogststatistiek	9.000.--
11. Bedrijfsvergelijking	10.000.--
12. ProBos	20.000.--
13. Bijdragen Projecten	7.000.--

121.544.--

Bijdragen aan bijzondere diensten:

1. Bosbrandweer	2.500.--
2. Subsidieregeling Leerlingwezen in de bosbouw	7.500.--
3. Arbeidsomstandigheden Bosbouw	25.000.--
4. Zaadcomité	14.110.--
5. Sociale aangelegenheden	2.500.--
6. Bosbouwmanifestatie	40.000.--
7. Stibos/Bosdata	11.000.--
8. ProBos	5.000.--

107.610.--
2.452.11

Overige lasten

Totaal lasten	1.388.385.92
	=====

BALANS PER 31 DECEMBER 1995

omschrijving		omschrijving	
A K T I V A		P A S I V A	
Inventaris	17.415.--	Algemene reserve	1.469.331.12
Diverse vorderingen en vooruitbetaalde posten	262.973.35	Reserve onderhoud gebouw	14.577.83
Effecten (belegde reserve)	99.860.--	Diverse schulden en nog te betalen posten	440.218.03
Geldmiddelen	2.230.588.30	Saldi diensten:	
		S.T.I.V.O.S.	71.639.80
		Toeslag pensioenen	329.558.86
		Sociale aangelegenheden	45.224.41
		Informatica bosbouwsector	105.718.82
		Bosbouwmanifestatie	44.682.54
		Uitvoering Erkenningsregeling	89.885.24
	2.610.836.65		2.610.836.65
	=====		=====

**18. SAMENSTELLING BESTUUR, HOOFDAFDELING SOCIALE ZAKEN,
AFDELING BOSBOUWAMBACHTEN en SECRETARIAAT BOSSCHAP
PER 31 DECEMBER 1995**

Bestuur per 31 december 1995

voorzitter: mr.ir. F.C. Rauwenhoff
vice-voorzitters: drs. O.O. Gorter en A.J.G. Meijer

Benoemd door de Nederlandse Vereniging van Boscigenaren

leden

mr. C.N. de Boer
drs. O.O. Gorter
A. Meijer

plaatsvervangende leden

ir. W.M.J. den Boer
mr. C.A.F. d'Ansembourg
mr. P.J.J.M. Mangelmans

Benoemd door de Algemene Vereniging van Inlands Hout

lid

ing. C. Boon

plaatsvervangend lid

ing. A.A.J.M. Leenaars

Benoemd door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

lid

mr. M. Brabers

plaatsvervangend lid

ir. A.Grijns

Benoemd door de Voedingsbond FNV

leden

S. Binda
A.J.G. Meijer
F.J.B. Zwemmer

plaatsvervangend lid

G. Nienkemper

Benoemd door de CNV Industrie- en Voedingsbond

lid

P.K. de Jong

plaatsvervangend lid

C. Klaassen

secretaris: R.M.W.J. Nas
adjunct-secretarissen: drs. H.D. Schouten
ir. A.H. Bouma

Hoofdafdeling Sociale Zaken per 31 december 1995

voorzitter: F.J. Dillingh

leden

W.B.M. Banning
drs. A.A.M. van Driel
P.K. de Jong
ing. A.A.J.M. Leenaars
J.H. Loosman
A.J.G. Meijer
A.H.Graaf Schimmelpenninck
A.M. Wiezer

plaatsvervangende leden

F.J.B. Zwemmer
ing. H. Blaauw
vacature
ing. P. Swager
drs. G. Bosma
A. Zeissink
jhr.mr. H.W.L. de Beaufort
vacature

secretaris: drs. H.D. Schouten
adjunct secretaris: ir. A.H. Bouma

Afdeling Bosbouwambachten per 31 december 1995

voorzitter: ing. C. Boon

leden

W.B.M. Banning
S. Binda
T. Graafland
C.J.M. Janssen
P.K. de Jong
ing. R. Koekkoek
G. Nienkemper
R. Ras
A.J.M. Stikvoort
ing. P.B. Stouten
F.J.B. Zwemmer

secretaris: drs. H.D. Schouten
adjunct-secretaris: ir. A.H. Bouma

Secretariaat per 31 december 1995

R.M.W.J. Nas	secretaris
drs. H.D. Schouten	adjunct-secretaris
ir. A.H. Bouma	adjunct-secretaris
dr.ir. J. Buis	beleidsmedewerker
J.Th.M.M. van Bergen	comptabele
T. Booij-Slotema	secretaresse
Th.J. Lodde	administratief medewerker
M.B.J. Roels	post en reproductie

**OVERZICHT VAN DE BOSBEDRIJVEN PER EIGENAARSCATEGORIE (EIGENDOM GROTER DAN 5 HA) VERDEELD
NAAR GROOTTEKLASSE**

Bron Bosschap 1995

soort eigenaar	klasse 5-25		klasse 26-50		klasse 51-100		klasse 101-250		klasse 251-500		klasse 501-1000		klasse 1001		totalen	
	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	eigenaren	hectaren
Particulieren	893	10353	166	6013	120	8392	60	8835	26	8608	9	5311	3	5082	1277	52594
Gemeenten	135	1795	56	2031	64	4439	54	8631	32	11362	14	8878	6	8554	361	45690
Provincies	1	17	2	87	1	80	5	897	1	251	1	550	0	0	11	1882
Staatsbosbeheer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	81519	1	81519
Rijk (overig)	4	46	2	79	1	63	0	0	0	0	0	0	5	21843	12	22031
Waterschappen	8	104	5	200	6	449	1	171	0	0	0	0	0	0	20	924
Prov. landschappen	1	17	0	0	2	176	3	451	0	0	0	0	6	16152	12	16796
Stichtingen en Verenigingen	97	1247	33	1205	14	983	9	1375	1	468	3	2029	1	1519	158	8826
Natuurmonumenten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17192	1	17192
Recreatieschappen	7	107	6	207	7	519	4	791	0	0	1	922	0	0	25	2546
Waterleidingmij	3	55	1	49	1	94	5	747	1	415	0	0	1	1603	12	2963
totaal	1149	13741	271	9871	216	15195	141	21898	61	21104	28	17690	24	153464	1890	252963

RONDHOUTPRIJS-OVERZICHT

(geldend per ultimo december 1995)

Omdat het houtaanbod in Nederland voornamelijk uit naaldhout bestaat en grotendeels zijn eindbestemming vindt in de sectoren spaanplaat hout, kisthout, profielhout, papierhout en zaaghout heeft onderstaande opgave hoofdzakelijk daarop betrekking. De gegevens hebben betrekking op gemiddelden franco verwerker voor binnen- en buitenlandse afnemers waarbij de bedragen op hele guldens zijn afgerond.

Verschillen per afnemer komen voor als gevolg van maatspecificatie en leveringsschema.

De markt is sterk in beweging. Het gevolg daarvan is dat zich snel wijzigingen in de onderstaande prijzen kunnen voordoen.

Sortiment	Lengte	Diameter	Houtsoort	Gemiddelde prijs per stère	Conversie-factor	Gemiddelde prijs per m3
Spaanplaat-hout (SPA)	1,00-1,15 ¹	8-35	naaldhout (alle soorten)	45-49	0,63	71-78
			loofhout (excl. populier)	45-49	0,63	71-78
			populier ²	36-40	0,63	57-65
Papierhout (PAP)	2,06	10-35	grove den	50-54	0,62	80-87
	2,00	10-35	fijnspar	62-64	0,69	90-93
	2,00	8-35	populier (papier) ⁴			73 ³
	2,00	15 en op	populier (karton) ⁴			85-90 ³
Kisthout (KIS)	0,85-2,50	top 16-40	grove den	56-62	0,68	82-91
	0,85-2,50	top 16-40	pinus nigra	55-60	0,68	81-88
	0,85-2,50	top 16-40	lariks	60-62	0,68	88-91
	0,85-2,50	top 16-40	douglas	60-62	0,68	88-91
Profielhout (KOR)	1,00-1,20	top 12-22	grenen	59	0,70	84
	1,00-1,20	top 12-22	pinus nigra	53	0,70	76
	1,00-1,20	top 12-22	lariks	56	0,70	80
	1,00-1,20	top 12-22	douglas	57	0,70	81
Profielhout (PRO)	2,00-2,50	top 11-20	grove den	59	0,66	89
	2,00-2,50	top 11-20	pinus nigra	53	0,66	80
	2,00-2,50	top 11-20	lariks	56	0,66	85
	2,00-2,50	top 11-20	douglas	57	0,66	86
	2,00-2,50	top 11-20	spar	70	0,66	106
Zaaghout (ZAG)	populier 2,00	top 20				80-85
	naaldhout lengte (m): 3,00-3,50 4,00-4,50 5,00-6,00					
	3,00 en op	top 20	grove den	80-90	100	115-120
	3,00 en op	top 20	pinus nigra	80	90	105-110
	3,00 en op	top 22	lariks	85	100	110
	3,00 en op	top 20	douglas	85	90	100
	3,00 en op	top 20	spar	95	110	120

¹ beperkte afzet van 2,40m¹-hout tegen een prijs die f 5 - f 6/stère lager is

² beperkte afzetmogelijkheden

³ prijs per ton

⁴ Italiaanse populier f 5/ton minder en wilg f 10/ton minder.

Prijzen aangegeven met zijn gewijzigd sinds de uitgave van het laatste marktbericht (begin oktober 1995).

Overige prijzen:

naald-hout	Perkoenen: lengtes vanaf 0,80 m. grove den en lariks ca f 90 - 100/m ³ , spar ca f 125/m ³ (wisselend, afhankelijk van maat en vraag)	Heipalen: lengtes vanaf 4,00 m. top 11-16 cm. Geen pinus. Lariks, douglas, spar zijn geschikt. Ca f 120/m ³ en meer (afhankelijk van maat en vraag)
loofhout	Populier: klompenhout: f 90/ton schilhout : f 125/m ³	Amerikaanse eik: $\phi > 35$ cm. lengte > 2,5m ¹ : f 115 - f 150/m ³ Inlandse eik: $\phi > 35$ cm. lengte > 2,5m ¹ : f 80 - f 300/m ³ Beuk: (pallethout) f 95/ton

KANTTEKENINGEN

- * De prijsopgaven per stère en per m³ zijn franco-fabrieksprijzen zoals die netto door de gemiddelde leverancier worden ontvangen.
In die prijsopgave is dus ook verwerkt dat er verbruikers zijn die een betalingskorting toepassen bij snelle uitbetaling. Omgekeerd komt voor dat, door een late uitbetaling, er sprake kan zijn van een rentelast die in mindering moet worden gebracht op de overeengekomen prijs.
Bovendien is er in meegenomen dat verschillende leveranciers bij dezelfde verbruiker een verschillende prijs ontvangen doordat er verschillen zijn in de aard van de leveringsverplichting (kwantum, leveringsschema). Een grote zagerij hanteert toeslagen op de aangegeven prijzen die samenhangen met de geleverde hoeveelheden kort profielhout en zaaghout.
- * De conversiefactoren die zijn gehanteerd om de stèreprijzen om te rekenen naar kubieke meterprijzen zijn gebaseerd op inschattingen.
Het is duidelijk dat de conversiefactor geen absoluut getal is maar een afhankelijke van houtsoort, van sortimentslengte, van diameterspreiding en van de wijze van stapeling.
(voorbeeld: stel grove den SPA is f 48 per stère. Bij een factor van 0,60 wordt de opbrengst per m³ f 80 en bij een factor van 0,65 wordt dat f 73,85. Een verschil van maar liefst f 6,15 per m³).
- * In de aangenomen gemiddelde conversiefactoren is er van uitgegaan dat verschillen in de nauwkeurigheid van volumemeting (in m³ en in stère) alsmede de (theoretische) meetwinst die ontstaat door inkoop van langhout en verkoop van sortiment wegvallen.
- * Bij het zaaghout, profielhout en kisthout is er geen rekening gehouden met prijsverschillen die bestaan tussen de kortere maten en de langere bij afnemers in binnen- en buitenland. Uitgegaan is van een gemiddelde lengte en een gemiddelde prijs. Voor lariks en douglas geldt dat er wisselende prijzen voor kunnen komen die soms samenhangen met specifieke orders bij een zagerij.

